

Výživa pracovních psů a jejich veterinární zabezpečení v průmyslu komerční bezpečnosti

Nutrition of working dogs and their health security in the commercial security industry

Tomáš Martyčák

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta aplikované informatiky

akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Tomáš MARTYČÁK**
Osobní číslo: **A09244**
Studijní program: **B3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Výživa pracovních psů a jejich veterinární zabezpečení v průmyslu komerční bezpečnosti**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracujte pracovní manuál pro manažery průmyslu komerční bezpečnosti, jehož cílem budou přesné pokyny a instrukce, jak realizovat výživu pracovních psů od štěněte, až po výsluhu s využitím moderních vyživovacích metod a standardů. Současně uveďte povinnou veterinární péči.
2. Zanalizujte současný stav v této oblasti u podniků průmyslu komerční bezpečnosti.
3. Definujte pojem "výživa psa". Určete přesný postup v dimenzích - výživa štěněte, výživa dospělého psa. Vyberte vhodná a nevhodná krmiva.
4. Zaměřte se na pojem "veterinární zabezpečení" pracovních psů a specifikujte jej.
5. Popište vztah EU k problému kynologické ostrahy v průmyslu komerční bezpečnosti a navrhnete standardy zdravé výživy pracovního psa.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. LAUCKÝ, Vladimír. Technologie komerční bezpečnosti I. Vyd. 3. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2010, 81 s. ISBN 978-80-7318-889-4.
2. LAUCKÝ, Vladimír. Technologie komerční bezpečnosti II. Vyd. 2. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007, 123 s. ISBN 978-80-7318-631-9.
3. LAUCKÝ, Vladimír. Řízení technologických procesů v průmyslu komerční bezpečnosti. Vyd. 2. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2006, 101 s. ISBN 80-7318-432-x.
4. PROCHÁZKA, Zdeněk. Moji nejmilejší psi: a ti ostatní vč. poučení. Vyd. 1. Praha: IŽ, 1998, 155 s. ISBN 80-240-0278-7.
5. DOSTÁL, Jaromír. Chov psů: genetika v kynologické praxi. Vyd. 1. České Budějovice: Dona, 1995, 206 s. ISBN 80-854-6358-X.
6. PROCHÁZKA, Zdeněk. Chov psů: genetika v kynologické praxi. Vyd. 3., V Pasece 1. Litomyšl: Paseka, 2005, 314 s., [12] s. barev. obr. příl. ISBN 80-718-5768-8.
7. FOGLE, Bruce. Encyklopedie psů: genetika v kynologické praxi. Vyd. 1. Překlad Kateřina Ševčíková. Praha: Fortuna Print, 1995, 312 s. ISBN 80-858-7337-0.

Vedoucí bakalářské práce:

JUDr. Vladimír Laucký

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání bakalářské práce:

25. února 2013

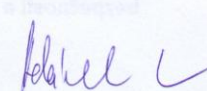
Termín odevzdání bakalářské práce:

30. května 2013

Ve Zlíně dne 25. února 2013

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.
děkan

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou veterinárního zabezpečení a správnými vyživovacími metodami pracovních, či služebních psů. Z důvodů konkretizace problému zaměřeného na pracovní plemena, jsou na začátku práce uvedena plemena, kterých se problematika týká. Obsahuje charakteristiku základních složek potravy a líčí příznaky onemocnění. V praktické části jsou popsány součásti preventivního veterinárního zabezpečení, druhy nemocí nebo zranění a jak jim předcházet. Dále je přiblížena podstata strukturované výživy od štěněte až po starého psa s několika možnostmi stravování. Závěr práce se věnuje chybějícímu legislativnímu zastřešení tohoto problému a nynější situaci v podnicích průmyslu komerční bezpečnosti.

Klíčová slova: pes, plemeno, výživa psů, onemocnění psů, veterinární péče, průmysl komerční bezpečnosti

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with issues of veterinary security and proper nutrition methods for working or service dogs. The breeds involved in the concerned issues are listed at the beginning of the thesis because of the specification of problem oriented on working dogs. The thesis contains characteristics of basic food components and describes the symptoms of the diseases. The practical part describes the components of preventive health security, types of diseases and injuries and how to prevent them. The basics of the structured nutrition from a puppy to an old dog with several options are approached in the next part. The conclusion deals with missing legislative provisions of the problem and the current situation in companies of commercial security industry.

Keywords: dog, breed, nutrition of dogs, dog diseases, veterinary care, commercial security industry

Tímto bych rád poděkoval panu JUDr. Vladimíru Lauckému, vedoucímu mé bakalářské práce, za cenné rady, podnětné připomínky a odborné vedení, čímž velkou měrou přispěl k vypracování této bakalářské práce. Rád bych také poděkoval své přítelkyni a rodičům za trpělivost a morální podporu nejen během práce na tomto díle, ale po celou dobu studia.

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

.....
podpis diplomanta

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VHODNÁ PSÍ PLEMENA PRO PRACOVNÍ A SLUŽEBNÍ ČINNOST	12
1.1 VELKÝ KNÍRAČ	12
1.2 DOBRMAN	14
1.3 ROTVAJLER	15
1.4 NĚMECKÝ BOXER	16
1.5 NĚMECKÝ OVČÁK	17
1.6 HOLANDSKÝ OVČÁK	19
1.7 BELGICKÝ OVČÁK	20
2 SLOŽKY PSÍ VÝŽIVY	22
2.1 FUNKCE ŽIVIN	22
2.1.1 Bílkoviny	22
2.1.2 Vitamíny	22
2.1.3 Tuky	23
2.1.4 Uhlohydráty	23
2.1.5 Balastní látky	23
2.1.6 Voda	24
2.2 ROZDĚLENÍ SLOŽEK PSÍ STRAVY	24
2.2.1 Živočišná složka potravy	25
2.2.1.1 Maso	25
2.2.1.2 Vnitřnosti	25
2.2.1.3 Rybí maso	25
2.2.1.4 Drůbeží odpad a kosti	26
2.2.1.5 Mléčné výrobky	26
2.2.1.6 Vejce	27
2.2.2 Rostlinná složka potravy	27
2.2.2.1 Zelené části rostlin	27
2.2.2.2 Kořenová zelenina	28
2.2.2.3 Luštěniny	28
3 ONEMOCNĚNÍ	29
3.1 PRVNÍ PŘÍZNAKY ONEMOCNĚNÍ	29
3.2 PÉČE O NEMOCNÉHO PSA	29
3.2.1 Léčebný proces	30
3.2.1.1 Podání léků	30
3.2.2 Krmení v nemoci	30
3.3 TORZE ŽALUDKU	31
II PRAKTICKÁ ČÁST	32
4 PREVENTIVNÍ VETERINÁRNÍ ZABEZPEČENÍ	33

4.1	VIROVÁ A BAKTERIÁLNÍ ONEMOCNĚNÍ.....	33
4.1.1	Psinka.....	34
4.1.2	Infekční zánět jater.....	35
4.1.3	Parvoviróza.....	35
4.1.4	Parainfluenza.....	36
4.1.5	Leptospiróza.....	36
4.1.6	Vzteklina.....	37
4.2	VAKCINAČNÍ PLÁN.....	38
4.3	ROZŠÍŘENÝ VAKCINAČNÍ PLÁN.....	38
4.4	ODČERVENÍ.....	38
4.4.1	Prevence napadení vnějšími a vnitřními parazity.....	39
4.5	ČIŠTĚNÍ UŠÍ.....	40
4.6	PÉČE O OČI.....	41
4.6.1	Zánět spojivek.....	41
4.6.2	Vchlípené oční víčko.....	42
4.6.3	Vychlípení očního víčka.....	42
4.6.4	Cizí předmět v oku.....	43
4.7	PÉČE O CHRUP.....	43
4.8	ÚDRŽBA SRSTI A PÉČE O KŮŽI.....	45
4.8.1	Péče o tlapy.....	46
5	STRUKTOROVANÁ VÝŽIVA OD ŠTĚNĚTE AŽ PO VÝSLUŽBU.....	47
5.1	KRMENÍ ŠTĚNAT.....	47
5.2	KRMENÍ MLADÝCH DORŮSTAJÍCÍCH PSŮ.....	48
5.3	KRMENÍ DOSPĚLÝCH PSŮ.....	49
5.3.1	Krmení pracovních psů.....	51
5.4	KRMENÍ STARÝCH PSŮ.....	51
5.5	DENNÍ PŘÍJEM VODY.....	52
5.6	KRMNÉ DÁVKY.....	53
5.6.1	Economy.....	53
5.6.2	Standard.....	53
5.6.3	Premium.....	53
5.6.4	Superpremium.....	53
5.7	ALTERNATIVNÍ METODIKA KRMENÍ.....	55
6	VZTAH EU K PROBLÉMU KYNOLOGICKÉ OSTRAHY A LEGISLATIVNÍ OPATŘENÍ V RÁMCI ČR.....	57
7	ANALÝZA AKTUÁLNÍHO STAVU V PODNICÍCH PKB.....	59
7.1	DALŠÍ MOŽNÝ VÝVOJ.....	60
	ZÁVĚR.....	61
	ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ.....	63
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	65

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	69
SEZNAM OBRÁZKŮ	70
SEZNAM TABULEK	71
SEZNAM PŘÍLOH	72

ÚVOD

Vývoj psa je stejně jako u člověka dlouhým procesem. Lze jej považovat jako jedno z nejvíce chápajících a inteligentních zvířat vůbec. Tyto vlastnosti získal převážně vlivem domestikace, když se z původně ortodoxní šelmy postupně více a více zklidňoval a stal se lidským společníkem, pomocníkem nebo dnes už i módním doplňkem. Aby ale pes dosáhl tohoto vývoje, musel být nejdříve ochočen. Poté sloužil člověku jako hlídač, ať už šlo o dobytek nebo obydlí. Vlivem šlechtění se počet plemen zvyšoval až do dnešní podoby. Toto šlechtění mělo podstatný význam na schopnosti většiny plemen nechat se cvičit a poslouchat povely. Z toho plyne využití psů u PČR, armády, IZS a také bezpečnostních agentur.

Bohužel ne všude se dnes zachází se psem tak, jak by se mělo. Pro některé z těchto složek je položka za vlastnictví psa (ustájení, potravu, veterinární zabezpečení) příliš vysoká a poskytují mu nedostačující zabezpečení.

Aby pes správně a efektivně posloužil dané věci, je potřeba, aby o něj bylo patřičně postaráno. Protože obvykle vykonává fyzicky i psychicky náročnou práci je nutné, aby byl výdej těchto energií kompenzován. Psi musí být krmeni kvalitním druhem potravy s náležitým poměrem živin a musí jim být zajištěn nepřetržitý přístup k vodě.

Další neopomenutelnou věcí je veterinární zabezpečení psa. Důležitou částí prevence je vakcinace proti nemocem, které mohou ohrozit psa na zdraví i na životě a odčervení. Tyto dvě věci v přímé závislosti na sobě zaručí základní zdravotní péči o psa. K tomu bezesporu patří i umění rozpoznat, že je se psem něco špatně. Tím jsou myšleny konkrétní zdravotní obtíže.

Pes si vlivem již zmíněné domestikace vypěstoval k člověku vztah a člověk se stal součástí jeho života. Z toho plyne, že je pes na člověku závislý. Jakmile si pes již od útlého věku vypěstuje ke svému pánovi pouto, nepřímo od něj vyžaduje i péči. To ještě násobně platí o psovodech. Tito lidé by měli znát svého svěřeného psa, bez problému poznat, že se s jejich psem něco děje, že je zraněný nebo nemocný. Musí jej také správně krmit a pečovat o něj.

Dopomoci správnému plnění povinností ke svému psovi a k identifikaci možných příznaků zdravotních obtíží by mohla pomoci tato práce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VHODNÁ PSÍ PLEMENA PRO PRACOVNÍ A SLUŽEBNÍ ČINNOST

K určení vhodnosti plemene pro služební nebo pracovní činnost posuzujeme tzv. exteriér psa, nebo-li jeho vlastní charakteristiku. Odborně lze tuto vlastnost popsat jako vnější stavbu těla zvířete v závislosti na jeho dědičných vlastnostech a vnějších podmínkách, ve kterých se zvíře dříve vyvíjelo. Přesné stanovení exteriéru psa nám umožní vymezit plemennou hodnotu a především dispozice pro pracovní činnost. Ocenění exteriéru psa závisí na posouzení kladných a záporných parametrů hodnot jeho povahy a stavby těla. Charakteristika psa se posuzuje na základě vztahu parametrů hodnot těchto bodů:

- Pohlaví a plemeno
- Kondice
- Konstituce
- Rámec
- Výška v kohoutku
- Délka psa
- Hmotnost
- Druh a barva srsti
- Vrozené vady
- Získané vady
- Povaha

Obecně se traduje, že nejvhodnější plemeno psa pro služební a pracovní úkony je snadno vychovatelné, lehce cvičitelné a vnímavé. Nejčastěji používaná plemena pro pracovní úkony jsou popsána níže. [1]

1.1 Velký knírač

Velký knírač je pracovní a společenský pes původem z Německa. V klasifikaci FCI se nachází ve druhé skupině (pinčové a knírači, molossoidní plemena, švýcarští salašníčtí a salašníčtí psi) ve druhé sekci (pinčové a knírači). FCI standard plemena je č. 181.

Obr. 1. Velký knírač [11]

Velký knírač byl původně využíván v jižním Německu k pohánění dobytka. Kolem přelomu 20. století chovatelé zjistili, že má plemeno vynikající pracovní schopnosti a obzvláště cenné charakterové vlastnosti. V roce 1913 bylo plemeno uvedeno v plemenné knize a v roce 1925 bylo oficiálně uznáno jako pracovní pes.

Celkový vzhled je velký, silný a spíše podsaditý než štíhlý. Je celkově větší a silnější než střední knírač. Velký knírač je klidný pes, je vždy připraven k obraně a jeho vzhled je respektuhodný. Mezi další důležité proporce patří kvadratická stavba těla (jeho kohoutková výška je téměř rovna délce těla a délka hlavy odpovídá polovině délky hřbetní linie). Kohoutková výška psů i fen se pohybuje mezi 60-70 cm. Jejich hmotnost se pohybuje mezi 35-47 kg. Existují dvě barevné varianty psa: čistě černá s černou podsadou a „pepř a sůl“.

Mezi typické povahové rysy patří dobromyslnost, vyrovnanost a neporušitelná oddanost svému pánovi. Velký knírač má vysoce vyvinuté smysly, je inteligentní, snadno cvičitelný, silný, rychlý a vytrvalý a odolný vůči nepříznivému počasí a nemocem. Díky své přirozené schopnosti snášet námahu a jeho sebejistotě je velmi vhodný jako doprovodný, sportovní, užitkový a pracovní pes. [2]

1.2 Dobrman

Dobrman je plemeno pocházející z Německa. Je užíván jako doprovodný, ochranný a pracovní pes. Podle kategorizace FCI spadá pod druhou skupinu, pinčové, knírači, molossoidní plemena a švýcarští salašníčtí psi, do druhé sekce, pinčové a knírači. Číslo FCI standardu je 143.

Obr. 2. Dobrman [10]

Plemeno nese jméno Friedricha Louise Dobermanna, který jej v 70. letech 19. století vyšlechtil. Dobermann se živil jako správce jatek, výběrčí daní a odchytač toulavých psů. Pro chov vybíral ostrá plemena. Při vzniku plemene hráli důležitou roli již šlechtění „řezničtí psi“ (předchůdci rotvajlerů míšení s ovčáky chovanými v Duryňsku). Rotvajler byl šlechtěn jako ochranný pes pro pracovní i domácí účely. Psi byli často využíváni jako hlídací, lovečtí a policejní, což jim vyneslo přezdívku „četničtí psi“. Jako oficiální policejní psi byli uznáni na počátku století.

Plemeno dobrmana vyžaduje středně velké (výška v kohoutku je 68-72 cm u psů a 63-68 cm u fen), silné a svalnaté psy. I přes robustnost musí být linie těla dobrmana elegantní a ušlechtilá. Díky této linii, hrdé postavě a odhodlanosti odpovídá ideálnímu obrazu psa. Tělesná stavba dobrmana je téměř kvadratická. Délka trupu měřená od vrcholu ramene k sedacímu hrbole nesmí přesahovat výšku od kohoutku k zemi o více než 5 % u psů a 10 % u fen. Hmotnost psů dosahuje přibližně 40-45 kg a fen 32-35 kg. Barva je černá nebo hnědá s červenohnědými skvrnami. [3]

Povaha dobrmana je mírumilovná, přátelská a klidná, je velmi oddaný rodině a miluje děti. U tohoto plemene je žádoucí střední temperament, střední ostrost a střední práh dráždivosti. Dobrman se snadno cvičí, rád pracuje, je schopný, odvážný a tvrdý. Důraz by měl být kladen také na sebejistotu, nebojácnost a přizpůsobivost okolnímu prostředí. Dobrman je mimořádně vhodný jako doprovodný, ochranný, pracovní, ale také rodinný pes. [3] [4]

1.3 Rotvajler

Rotvajler je původně německé plemeno užívané především jako společenský, služební a pracovní pes. V FCI klasifikaci patří do druhé skupiny (pinčové a knírači, molossoidní plemena, švýcarští salašničtí a salašničtí psi) a druhé sekce (molosové a dogovítí) s FCI standardem č. 147.

Obr. 3. Rotvajler [12]

Díky tomu, že jeho původ sahá až do románského období, je plemeno rotvajlera považováno za jedno z nejstarších plemen vůbec. Psi byli ve starém Římě chováni jako pastevečtí a honáčtí psi a společně s římskými legiemi pochodovali přes Alpy, chránili obyvatelstvo a hnali stáda. Název rotvajler vznikl v návaznosti na oblast Rottweil, kde se plemeno zkrížilo s místními psy. Tak vznikli rotweillští řezničtí psi chovaní pro jejich výkon a užitečnost. Jejich hlavním úkolem bylo pohánění dobytka, střežení velkých stád a obrana pána a jeho majetku. S postupem času se vyvinul prvotřídní hlídací a honácký pes, který byl využíván i jako tažný. Když byla na počátku dvacátého století testována různá

plemena pro policejní účely, ukázalo se, že rotvajleři jsou vhodní i pro policejní službu. Proto byli v roce 1910 oficiálně uznáni jako policejní psi.

Chovatelé rotvajlerů usilují o plemeno, které přes svou celkovou mohutnost nepostrádá ušlechtilosti a je vhodné jako společenský, služební a pracovní pes.

Rotvajler je středně velký až velký robustní pes, není těžkopádný ani lehký. Jeho robustní podsaditá postava je znakem velké síly, obratnosti a vytrvalosti. Délka těla od hrudní po sedací kosti by měla přesahovat kohoutkovou výšku maximálně o 15 %. Psi dosahují výšky 61-68 cm a váhy 50 kg a feny 56-63 cm a 42 kg. Barva je černá s hnědými skvrnami.

Plemeno má dobromyslný a klidný temperament, má rád děti, je oddaný, poslušný, poddajný a dychtivý pracovat. Jeho vzhled je přirozený, rustikální, chování sebejisté, stabilní a nebojácné. Na okolí reaguje velmi pozorně. [4] [5]

1.4 Německý boxer

Toto plemeno pocházející z Německa slouží jako společenský, hlídací a pracovní pes. Jeho FCI klasifikace spadá pod druhou skupinu (pinčové a knírači, molossoidní plemena, švýcarští salašnickí a salašnickí psi) a sekci 2.1 (molossoidní plemena, typ mastif). FCI standard německého boxera je č. 144.

Obr. 4. Mládě německého boxera 8 měsíců staré zdroj: archiv autora

Za předchůdce německého boxera je považován brabantský býkohryz, který byl chován myslivci jako lovecký pes. Jeho úkolem bylo chytit zvíře a držet ho pevně v čelistech dokud nepřišel myslivec. Pro tento účel musel pes mít co nejširší čelisti a zuby daleko od sebe, aby se mohl do kořisti zakousnout a pevně ji držet. Býkohryz se pro své vlastnosti nejlépe hodil k chovu. Pomocí dalšího šlechtění byl vytvořen pes s širokou tlamou a vyhrnutým nosem.

Mezi další tělesné vlastnosti boxera patří střední výška, je podsaditý, má krátkou a kvadratickou stavbu těla a silné kosti. Svaly na těle jsou napnuté, silně vyvinuté a plasticky vystupující. Pohyb boxera je živý, ušlechtilý a plný síly, nesmí být ani těžkopádný ani lehký. Psi dosahují výšky 57-63 cm a váhy nad 30 kg a feny výšky 53-59 cm a váhy kolem 25 kg. Jedná se o krátkosrsté plemeno, má žlutohnědou nebo žíhanou barvu. Žlutohnědá se vyskytuje ve všech odstínech, nejvíce atraktivní jsou její červené odstíny. U žíhané varianty musí být barvy jasně odděleny a bílé znaky musí být zachovány.

Boxer by měl být odvážný, sebevědomý, klidný a vyrovnaný. Je známý kvůli své oddanosti a věrnosti pánovi a celé rodině, ostražitosti a neohroženosti. Boxer je neškodný vůči své rodině, ale k cizím lidem je nedůvěřivý. Při hře bývá veselý a přátelský a ve vážných situacích nebojácný. Je lehké Boxera vychovat díky jeho ochotě se podřídit, jeho kuráži a odvaze, přirozené horlivosti a výbornému čichu. Boxer je příjemný a cenný partner pro rodinu, protože je nenáročný a čistotný a zároveň výborný hlídací, společenský a pracovní pes. Povaha boxera je čestná a bezelstná a to i ve stáří. [6]

1.5 Německý ovčák

Německý ovčák pochází, jak naznačuje název, původem z Německa. Toto plemeno je užíváno pro pracovní, pastevecké a služební účely. Německý ovčák patří podle kategorizace FCI mezi první skupinu ovčáckých a honáckých psů, konkrétně do první sekce ovčáckí psi. Číslo FCI standardu je 166.

Obr. 5. Německý ovčák krátkosrstý [7]

Metodický chov německého ovčáka byl zahájen v roce 1899, kdy byl založen Verein für Deutsche Schäferhunde (Spolek pro německé ovčáky). Toto plemeno bylo vyšlechtěno z centrálních a jižních německých plemen ovčáckých psů s cílem vytvořit pracovního psa. Takto byl vytvořen standard plemene, který se vztahuje jak k fyzickým, tak i k povahovým vlastnostem.

Obr. 6. Německý ovčák dlouhosrstý [7]

Plemeno německého ovčáka dosahuje střední velikosti (výška v kohoutku je 60 - 65 cm u psů a 55 - 60 cm u fen, délka trupu přesahuje výšku v kohoutku o 10 - 17 %). Pes má mírně protáhlé tělo, je silný, má dobrou muskulaturu, suché kosti a celkově pevnou tělesnou konstituci. Psi dosahují váhy kolem 30 - 40 kg a feny 22 - 32 kg.

Mezi charakterové vlastnosti německého ovčáka patří vyrovnanost, pevné nervy, sebejistota, přirozená dobromyslnost (s výjimkou vynucené situace), pozornost a ochota. Aby bylo plemeno vhodné jako doprovodný, strážní, ochranný, pracovní a pastevecký pes, musí mít instinktivní chování, odolnost a sebejistotu.

Existují dvě varianty německého ovčáka podle typu srsti – krátkosrstý a dlouhosrstý. Barevné varianty jsou černá s červenohnědou, hnědou a žlutou až po světle šedou; jednobarevná černá; šedá s tmavším stínováním a černé sedlo s maskou.[4] [7]

1.6 Holandský ovčák

Holandský ovčák je nizozemské plemeno využívané zejména jako společenský a ovčácký pes. Patří mezi první skupinu FCI klasifikace (honáčtí a ovčáčtí psi) do její první sekce (ovčáci). FCI standart je č. 223.

Obr. 7. Holandský ovčák [13]

Původní prací holandských ovčáckých psů bylo pomáhat pastýřům na venkově. Psi museli držet zvířata dál od plodin, doprovázeli stáda na louky, trhy a do přístavů, sháněli dobytek na dojení, táhli vozíky s mlékem a upozorňovali farmáře, když někdo neznámý vstoupil

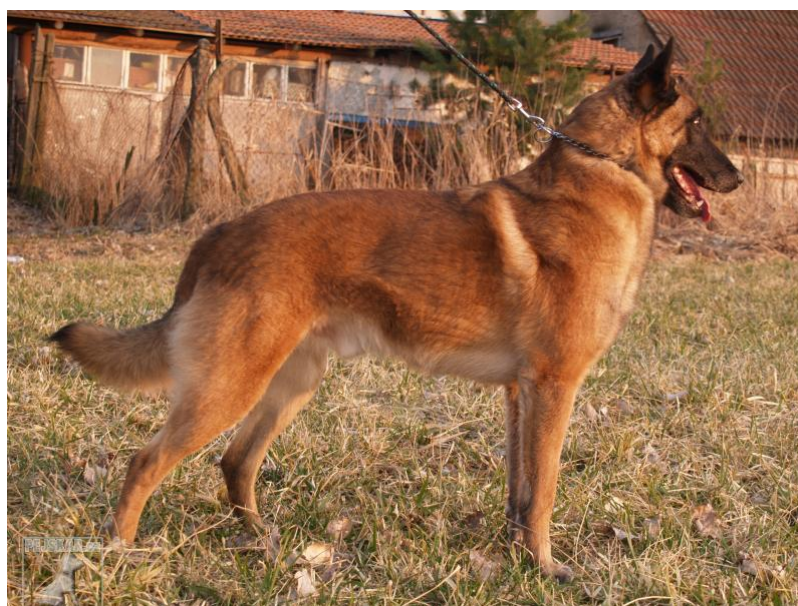
na farmu. Kolem roku 1900 zmizela většina stád v Nizozemsku a díky všestranným dovednostem holandských ovčáků se plemeno stalo vhodným a oblíbeným pro výcvik. Tak začal holandský ovčák novou kariéru jako policejní hledací a sledovací pes a vodící pes pro nevidomé. Standard plemene existuje od roku 1898.

Holandský ovčák je středně velký, střední váhy, je dobře osvalený a má silnou, dobře vyváženou strukturu těla. Plemeno je velmi vytrvalé, má živý temperament a inteligentní výraz. V závislosti na délce srsti se vyskytuje ve třech variantách: krátkosrstý, dlouhosrstý a drsnosrstý. Psi dosahují výšky 57 - 63 cm a feny 55 - 60 cm.

Temperament plemena je velmi loajální a spolehlivý, je pozorný, ostražitý, aktivní a nezávislý. Pes je vytrvalý, inteligentní, připraven být poslušný a nadán pasteveckým temperamentem. Holandský ovčák pracuje dobrovolně se svým majitelem a nezávisle splní jakýkoliv úkol, který je mu přidělen. Při pasení větších stád musí mít schopnost pracovat s několika dalšími psy. [8]

1.7 Belgický ovčák

Belgický ovčák pocházející z území Belgie a byl původně ovčácký pes. Dnes slouží jako pracovní pes v oblasti ochrany, obrany, stopování apod. a také jako všestranný pracovní pes a pes pro rodinu. Belgický ovčák spadá do první skupiny FCI klasifikace (ovčáčtí a honáčtí psi) do první sekce (ovčáci). FCI standard tohoto plemene je č. 15.

Obr. 8. Belgický ovčák [14]

Na konci 19. století bylo v Belgii mnoho různých ovčáckých psů. Tehdy se zformovala skupina nadšenců pod vedením profesora A. Reula a v Bruselu vznikl Klub belgického ovčáka (Club du Chien de Berger Belge). Profesor A. Reul zorganizoval setkání 117 psů, z nichž vybral nejlepší vzorky pro další křížení plemene. V roce 1892 byl vypracován podrobný standard plemene a v roce 1901 bylo plemeno oficiálně zaregistrováno v plemenné knize královského kynologického svazu Société Royale Saint-Hubert (LOSH).

Belgický ovčák má kvadratickou stavbu těla, harmonick  proporce, ve kterých se spojuje elegance a síla, má st edn  velikost. Plemeno m  such , siln  svaly. Belgick  ovčák je rustikální pes zvykl  žít venku a odolávat výkyvům povětrnostních podmínek. Díky harmonii jeho tvarů a vysokému nesen  hlavy bud  dojem robustní elegance. Ide ln  výška je 62 cm u psa a 58 cm u feny a ideální váha 25 - 30 kg u psa a 20 - 25 kg u feny.

Existují čtyř  varianty belgického ovčáka lišící se v délce, směru, vzhledu a barv  srsti. Jsou to dlouhosrst  čern  Groenendael, dlouhosrst  plav  nebo šed  Tervueren s čern m p ekryt m, kr tkosrst  plav  Malinois s čern m p ekryt m a černou maskou a hrubosrst  plav  Laekenois se stopami černého p ekryt .

Povaha psa je ostražit  a aktivn , překypuje vitalitou a je vždy připraven k akci. Jako ovč ck  pes má přirozenou schopnost hlídat stáda, ale je také vynikající hlídač majetku. Je to tvrdohlav  a horliv  ochránce svého majitele, je klidn  a neohrožený. Sdružuje v sechny vlastnosti v born  pro ovčáckého, hlídacího, obranného a pracovního psa. Jeho živ  a pozorn  temperament a sebejist  povaha bez známek strachu či agresivity by měla být jasn  v postoji jeho těla a v hrd m pozorn m výrazu v jeho očích. [4] [9]

2 SLOŽKY PSÍ VÝŽIVY

Pes obecně přijímá stravu a látky v ní obsažené pro jeho vlastní přežití, zajištění reprodukce a v neposlední řadě i k fyzické zdatnosti, aby mohl bez problémů vykonávat své povinnosti. S ohledem na jeho životní intenzitu, věk zvířete, způsob pracovního vyčerpání nebo druhu ustájení volíme krmné dávky tak, aby je pes ochotně přijímal a byly pro něj vyvážené. Dávky nastavujeme tím způsobem, aby dodávaly zvířeti potřebnou energii a veškeré živiny pro jeho perfektní zdraví.

2.1 Funkce živin

Každý živý organismus potřebuje pro své přežití potravu, ve které jsou obsaženy složky živin. Živiny dodávají potřebnou energii k životu (dýchání, krevní oběh atd.).

Základními složkami potravy jsou bílkoviny, vitamíny, tuky, uhlohydráty, minerální a stopové prvky (mikroelementy a mikroelementy). Potrava samozřejmě obsahuje i nějaké procento vody a vlákniny.

2.1.1 Bílkoviny

Bílkoviny neboli proteiny se, jako většina jiných látek, sestavuje z určitých stavebních kamenů (aminokyselin). Ty se navzájem navazují a vytvářejí velké molekulové řetězce. Bílkoviny jsou pro živočichy nepostradatelné, je to zdroj esenciálních mastných kyselin, které posilují imunitu. Jsou nezbytné pro růst a regeneraci tělesných tkání a základem všeho, co se v těle vyskytuje, od svalů po orgány.

Pro štěňata ve vývinu, kojící a březí feny jsou bílkoviny nejdůležitější složkou potravy. To samé platí pro psy zaměstnané v pracovním procesu a vykonávající určitou činnost. Nadměrný příjem bílkovin může způsobit problémy s ledvinami. Nedostatek naopak způsobuje zhoršení imunitního systému, atrofii svalstva, zpomalení růstu a další případné problémy. [15]

2.1.2 Vitamíny

Vitamíny dělíme na dvě základní skupiny. První skupinu tvoří vitamíny rozpustné ve vodě (skupiny C, P, B, H). Druhá skupina je rozpustná v tucích (D, E, A, K). Tělo přijímá

vitamíny v potravě, protože si je samo nedokáže vyprodukovat. Jejich podstata tkví zejména v urychlování enzymatických procesů.

2.1.3 Tuky

Tuky jsou důležitým zdroje energie. Dodávají organismu množství esenciálních mastných kyselin. Ty jsou důležité pro psí zdraví, funkci ledvin, možnost rozmnožování a pro dobrý stav kůže a srsti. Umožňují rozpouštění skupin vitamínů v tucích (skupiny A, E, D, K). Mají v sobě až dvojnásobné množství energie než bílkoviny nebo uhlohydráty. Tuky jsou lehce stravitelné oproti jiným látkám (bílkoviny), proto konzumace množství tuků může vést k následné obezitě zvířete. [15]

2.1.4 Uhlohydráty

Jiným slovem sacharidy jsou ve velkém množství obsaženy v obilovinách (80 – 85 %), v bramborách (85 – 90 %) a v zelenině. Podle chemického složení je můžeme rozdělit do tří skupin:

- Monosacharid je nejjednodušší sacharid, nelze dále dělit a podle své nasládlé chuti bývá často nesprávně nazýván jako cukr. Je jím například glukóza. Monosacharidy se vstřebávají přímo do krve a jsou lehce stravitelné.
- Disacharidy se skládají ze dvou monosacharidů.
- Polysacharidy jsou složité „cukry“, nedisponují ovšem nasládlou chutí, proto je mylné označovat je jako cukr. Důležitou částí polysacharidů je vláknina a škrob. Tyto látky jsou sice těžce stravitelné, ale pro organismus nezbytné. Podporují střevní peristaltiku, čistí střevo a mechanicky zaplňují trávicí trakt. Pomáhají předcházet problémům trávicího traktu (zácpa, průjem) a rakovině (tlustého střeva, konečníku). [15][16]

2.1.5 Balastní látky

Pod pojmem balastní látky můžeme rozumět těžce stravitelné látky v krmných dávkách. Ač by se tomu dalo rozumět tak, že by tyto látky neměly být obsaženy v psí stravě, je tomu právě naopak. Zaměříme se právě na jednu a tu nejdůležitější – vláknina. Za ideální obsah vlákniny v krmivu se obecně považuje množství okolo 3 %. Pokles pod 2 % a přesáhnutí

podílu 5 % se nedoporučuje. Především velké množství vlákniny způsobuje problémy ve trávení stravy, narůstá množství výkalů a klesá využití živin přijímaných v potravě. [17]

2.1.6 Voda

Tekutiny jsou nepostradatelnou životní potřebou. Pes přijímá vodu částečně v jídle, ale především ji pije jako takovou. Množství přijímané vody závisí na zdravotním stavu psa, fyzické kondici, venkovní teplotě. Jakmile upozorujeme u psa nadměrnou nebo naopak podprůměrnou konzumaci vody, může to znamenat, že pes trpí nějakou chorobou. Pes potřebuje mít neustálý přístup k vodě. Bez potravy vydrží i týden, naopak bez vody v horkých letních dnech začíná po třech hodinách při fyzické námaze kolabovat. [15]

2.2 Rozdělení složek psí stravy

Je řada názorů a metod jak správně krmit svého psa. Některé se shodují, jiné zase vyvracejí. Chovatelé často zastávají dva základní názory. Jedni zastávají názor, že nejlepší je granulovaná kompletní strava, ti druzí naopak říkají, že nejlepší je tradiční způsob krmení. Samozřejmě ten i ten způsob krmení má svá pro a proti, takže pravda bude částečně na obou stranách.

V současné uspěchané době převládá u chovatelů způsob krmení jednoduchým stylem, a to, že nasypou psovi granulovanou stravu a do misky nalijí vodu. Je to jednoduché a nezabere to moc času. Většinou značku a druh granulí nemění a pes žere neustále stejnou stravu. Při tomto způsobu výživy se může stát, že psovi bude nějaký podíl ve stravě chybět, nebo naopak bude něčeho přebývat. To samozřejmě může vést ve výjimečném případě i k onemocnění zvířete. Strava by měla být pestrá a dodávat zvířeti látky v poměru, jak potřebuje. Nám lidem taky nedělá dobře, když neustále přijímáme tentýž druh potravy. Často to vede k nevolnostem a nechuti dále stejné jídlo jíst. To samé může nastat i u psa. Výrobci granulovaných krmiv uvádějí na obalech svých výrobků podíly živin, vitamínů atd., ale dá se jim stoprocentně věřit, že 100 gramů granulí obsahuje tolik procent živin, jak je uvedeno na obalu? [17]

2.2.1 Živočišná složka potravy

Než začneme popisovat stravu živočišného původu, poohlédněme se do minulosti, čím se živili vlci, předci dnešních psů. Lidé si odjakživa mysleli, že vlci jsou striktní masožravci. Ač se to jeví jako naprostý nesmysl, tak vlka můžeme považovat za polovičního býložravce. Na jeho jídelníčku se objevují zejména ulovení hlodavci, které šíří celé, tudíž včetně vnitřních orgánů a masa.

2.2.1.1 Maso

Maso je složeno ze šlach, cév, pojivových tkání, tuku a svalových vláken. Mezi svalovými vlákny bývá uložen tuk, tudíž i libové maso obsahuje množství tuku. Maso je však pro psa nejpřirozenější krmivo a také nejstravitelnější. Je možné konzumovat maso ze zdravých zvířat syrové, neztrácí tak po tepelné úpravě podíly svých výživných hodnot. Tepelně upravit se doporučuje maso z nucených výseků kvůli prevenci před parazity.

Vepřové maso a odpady se nedoporučují psům podávat pro svůj vysoký podíl tuku.

2.2.1.2 Vnitřnosti

„Vnitřnosti jsou hodnotným krmivem, ale je nutné je zkrmovat opatrně, protože obsahují vyšší hodnoty kolagenu, fosforu a někdy i těžkých kovů. Vysoce výživné je srdce, které má příznivé složení bílkovin, ale vyšší obsah tuku. Dobrými krmivy jsou i ledvinky, mozek, a když je k dispozici, tak i krev. Totéž platí i pro hovězí předžaludky, vemena, žaludky zvířat a dělohy. Játra jsou taktéž výborným krmivem. Obsahují hodně kvalitních bílkovin, glykogenu a vitamínů. Jejich nevýhodou je nebezpečí výskytu reziduí léčiv, chemikálií a těžkých kovů. Proto se doporučuje zařazovat je na jídelníček ojedinele.“ [17]

Nedoporučuje se časté zařazování vnitřností na psí jídelníček, protože obsahují vysoký podíl fosforu. Případně je nutné vysoký podíl fosforu vyvážit příměsí vápníku do krmiva. [17]

2.2.1.3 Rybí maso

Ryby se obecně dělí na tučné a bílé. Tučné ryby (sardinky, sledi, makrely, tuňáci, atd.) mají podíl tuku v těle 5 – 20 % podle toho v jakém ročním období jsou uloveni. Kdežto bílé ryby (plotice, platýz, treska) s jejich méně jak 2 % tuku v těle je možno docela dobře srovnávat se složením libového masa. Rybí maso, na rozdíl od libového masa, obsahuje přiměřené

množství jódu a společně s kostmi i vyvážený poměr vápníku s fosforem uložený v kostech ryb, který je tak dobře stravitelný. Proto se doporučuje podávat rybí maso i s kostmi, je ovšem třeba je rozemlít aby nezpůsobily dušení nebo jiné obtíže. Je bezpečnější rybí maso před konzumací tepelně upravit, protože může obsahovat parazity způsobující zdravotní obtíže. [15]

2.2.1.4 Drůbeží odpad a kosti

V dřívější době byly kosti neodmyslitelnou součástí stravování psů. Tento trend částečně přetrvál i dodnes, a to hlavně proto, že kosti obsahují vysoký podíl vápníku a fosforu. Tyto látky strávené ve velkém množství vedou až k zácpě. Nicméně řada odborníků dnes přidávání kostí do psí stravy silně nedoporučuje z důvodu nebezpečí pro samotné zvíře. Úlomky kosti mu mohou porušit část trávicího traktu a nastanou tak velké zdravotní potíže. Zvířecí kosti i přesto zůstaly nedílnou součástí psí výživy. Kostí, stejně jako drůbeží odpad, bývají využívány v průmyslové výrobě krmiv jako přídavek do granulované stravy.

2.2.1.5 Mléčné výrobky

Mléčné výrobky se vyznačují svou chuťovou přitažlivostí pro psy. Není proto důvod jim je nedopřát. Jejich předností je snadná a rychlá stravitelnost a okamžitý zdroj hodnotných bílkovin, vitamínů, minerálů a potřebné energie. Ovšem podávání mléka ve větším množství u některých psů může vést k nevolnostem. Většina psů trpí nedostatkem enzymů, které by přispívaly k lepšímu trávení mléčného cukru (laktózy). Je to zapříčiněno tím, že tyto zvířata nemají v trávicí soustavě dostatek trávicího enzymu (laktázy). To může způsobit, při velké konzumaci mléka průjem.

Sýr je mléčný výrobek s obsahem vysokých hodnot tuků, bílkovin a minerálů. Podstata jeho výroby tkví v tom, že za použití enzymů kyselého prostředí se sráží mléčná bílkovina. Laktóza po tomto procesu zůstane odstředěná v syrovátce a sýr si zachová velký podíl přínosných látek pro organismus. Díky tomu jsou sýry pro psy lépe stravitelné než samotné mléko.

Jogurt se doporučuje, pokud zvíře obecně dobře snáší mléčné výrobky. Je dobré ho podávat po užívání antibiotik nebo po průjmovém onemocnění. Obsahuje totiž mléčné bakterie (pouze jogurty, u kterých se nejedná o trvanlivý produkt), které osídlují sliznici

a zamezují tvorbě choroboplodných zárodků. V jogurtu jsou obvykle obsaženy stejné látky jako v mléce, ovšem po přidání cukru roste jeho energetická hodnota. [17]

Tvaroh je rovněž dobrým krmivem obzvláště u mláďat psa. Po přidání do jídelníčku štěněte se jeho obsah blahodárně projevuje na kvalitě srsti. Je však nutné dbát poměru vápníku a fosforu. Obsah vápníku je oproti fosforu menší, je tedy třeba tuto ztrátu patřičně kompenzovat.

Mléčné výrobky představují pro psy notnou dávku potřebných vitamínů, minerálů a živin. Jejich konzumací se zvířeti dostává i potřebná energie k životu, popřípadě k práci. Je ovšem třeba být opatrný a psa sledovat, jestli mu tyto výrobky nezpůsobují nevolnost nebo průjemy. [17]

2.2.1.6 Vejce

„Vejce jsou zdrojem železa, bílkovin, vitamínů B, A a D. Není v nich obsažen vitamín C. Vejce se obvykle zkrmují bez skořápky. Skořápka je přesto velmi dobrým zdrojem vápníku, skládá se z uhličitanu vápenatého a bílkoviny, někteří psi ji ochotně přijímají i bez úpravy. Bílek syrových vajec obsahuje složku avidin, která znemožňuje psům využívat biotin (jeden z vitamínů). Nedoporučuje se proto zkrmovat větší množství syrových bílků. Tento účinek však mizí po jejich tepelné úpravě.“ [15]

2.2.2 Rostlinná složka potravy

Krmiva rostlinného původu jsou nepostradatelná zejména proto, že jsou zdrojem vlákniny a vitamínů. Tyto složky můžeme rozdělit na 3 skupiny.

2.2.2.1 Zelené části rostlin

Zde patří například zelí, květák, salát, ředkev, pór, kapusta atd. Tato zelenina obsahuje značný obsah vlákniny a vody. Její konzumace je možná po tepelné úpravě nebo v syrovém stavu. Zelenina tepelně neupravená obsahuje, kromě vlákniny, která je obsažena i v zelenině tepelně upravené, složky vitamínů. Pro psy je to však chuťově nepřitažlivá strava. Pro významný a dostatečný příjem vlákniny by pes musel zkonzumovat velké množství této zeleniny, to by zase mohlo v některých případech působit nadýmavě. Proto se složky zeleniny přidávají do granulovaných krmiv. [15][17]

2.2.2.2 Kořenová zelenina

Jsou to hlavně hlízy brambor, tuřínu, mrkve, celeru atd. Psovi se musí podávat uvařené, protože škrob v nich uložený je po tepelné úpravě lépe stravitelný. Nejvíce je prospěšná mrkev. Psi ji mají rádi v jakémkoliv stavu, dokonce i v syrovém. Je prospěšná pro své dietetické účinky a doporučuje se ji podávat psům s trávicími problémy. [17]

2.2.2.3 Luštěniny

Luštěniny jsou bohaté na obsah bílkovin a jsou lepším zdrojem energie než dvě předchozí skupiny. Často však působí nadýmavě. [15]

3 ONEMOCNĚNÍ

Chod živého organismu je úzce spjatý s prostředím, ve kterém probíhá jeho životní cyklus nebo se delší dobu nachází. Jeho reakce bývá přiměřená vlivům prostředí. Jakmile organismus pozbude schopnost přizpůsobit se těmto vlivům, dochází ke změnám ve funkci těla zvířete. Tento stav se pak nazývá stav chorobný. Je mnoho způsobů jak tento stav zapříčinit. Od zranění, podvýživy či obezity, po nesprávné ustájení, to se může týkat nízké nebo naopak vysoké teploty. Dále jsou to bakterie, jedy, hmyz, parazité. Postižení některou z těchto hrozeb bývá umocněno i stářím zvířete, pohlavím, výživou, kondicí nebo vrozenou dispozicí k onemocnění. Spousta nemocí chovatel snadno rozezná, ale některé nemoci jen těžko, příznaky jsou sotva patrné a chovatel je často dlouho přehlíží.

3.1 První příznaky onemocnění

Jak rozpoznat jestli je pes nemocný nebo zraněný, popřípadě zda mu něco nechybí ve stravě? Když laický chovatel zpozoruje, že je něco se zvířetem špatně, zpravidla vyčká, jestli se to do pár dnů nezlepší a až pak vyhledá odbornou pomoc. Proškolený psovod v PKB by měl co nejdříve rozpoznat zdravotní potíže zvířete, poskytnout mu ošetření a péči, když je na tom pes špatně a okamžitě vyhledat odbornou pomoc veterináře.

Psi trpící některou z nemocí mohou vykazovat řadu příznaků. Mezi nejčastější patří skleslost, pes neskotačí a vypadá jako by ztratil chuť do života, ztěžka se pohybuje, často je shrbený, zvrací, nepřímá potravu, je postižen průjmem a kašlem. Poranění psa může mít za následky změny v soudržnosti kůže, kostí a svalů. Některé nemoci naruší celkovou kondici psa jen částečně, a je proto těžké příznaky těchto nemocí rozpoznat. Mohou se projevit například zvýšenou teplotou nebo zrychleným tepem. Dalšími znaky nemoci může být matná, nepřiléhavá srst, zanícené sliznice. [18]

3.2 Péče o nemocného psa

Správný chovatel, ať už je to profesionál nebo laik, by měl onemocnění u psa rozpoznat už u prvních příznaků. Ke správnému určení diagnózy je nutné vyhledat odborníka s veterinární praxí, který následně určí další způsob a postup léčení. K tomu by veterináři měly pomoci chorobopisy správně vedené u každého pracovního psa. Návštěva veterinární kliniky zpravidla probíhá v doprovodu psovoda, popřípadě chovatele, v krajním případě

osoby, na kterou je zvíře zvyklé. Důvěra psa ve svého pána usnadní procesy spojené s vyšetřením a léčbou. [18]

3.2.1 Léčebný proces

Celkové uzdravení nespočívá pouze v návštěvě veterináře a poskytnutí prvního ošetření. Léčba nemocného psa, stejně jako u člověka, může trvat i několik týdnů, dokonce i měsíců, může být finančně náročná. Lékař chovateli sdělí diagnózu a předpokládaný postup v léčbě, rozsah onemocnění, přibližnou dobu léčby a případné vyhlídky na celkové uzdravení. U složitějších diagnóz je často potřeba provést řadu laboratorních zkoušek. Správná a důkladná péče o nemocného psa umocňuje jeho uzdravovací progres. Je nutné mu zajistit teplé, pohodlné a klidné místo. Měli bychom se psem omezit styk na minimum, pouze na venčení, podání potravy, případně převazy rány, měření teploty a podání léků.

3.2.1.1 Podání léků

Interval užití léků během nemoci určuje veterinář. Existují dvě větší kategorie druhů léčiv:

- Dražé nebo tablety
- Tekutá léčiva

Dražé nebo tablety pro snadnější pozření podáváme zabalená nebo vtlačená do kousku šunky nebo uzeniny. U neagresivních plemen lze tabletu vložit do psí tlamy na kořen jazyka a pozvolným zvedání čelisti dosáhneme polknutí. Druh a způsob užívání určuje lékař.

Tekutá léčiva předepsaná lékařem podáváme zvířeti nejlépe lžící do zavřené tlamy v části, kde se mu obě čelisti spojují. Nadzvedneme zadní pysk a pomalu vléváme ze lžice předepsanou dávku psovi do tlamy. Dbáme na to, aby měl pes mírně nakloněnou hlavu vzad. Tekutina pak steče do krku a způsobí přirozený polykací reflex. Nikdy tekutá léčiva nevléváme zvířeti do otevřené tlamy. Tekutinu by mohl vdechnout do plic a způsobit velké potíže. [18]

3.2.2 Krmení v nemoci

Způsob a druh stravy určuje ošetřující lékař na základě diagnózy. Pes často trpí nechutenstvím. I tak jsou požadavky nemocných psů na příjem potravy vyšší než u zdravých.

Několik základních podmínek, které by měla splňovat krmná dávka pro nemocného psa:

- Vysoce stravitelná.
- Strava by měla být kompletní a vyvážená. V případě nechutenství zvýšit podíl vitamínů a minerálů.
- Denní dávku rozdělit do více krmných fází (3 – 4).
- Vysoká koncentrace živin v podávané stravě, pro minimalizaci množství, kterou musí pes přijmout.
- Zvýšení obsahu tuku v krmné dávce a podání stravy v kašovitém stavu podpoří chutnost.
- Při nechutenství jídlo po 15 minutách odstranit a případně podávat zase čerstvé ve stanoveném intervalu. [17]

3.3 Torze žaludku

Torze žaludku, neboli jeho rozšíření a převrácení kolem své podélné osy, způsobí uzavření vstupu z jícnu do žaludku a také výstup žaludku do tenkého střeva. Jedná se o velmi prudký průběh tohoto problému s téměř okamžitými následky. Příznaky jsou patrné po pár hodinách, kdy pes neklidně leží, odmítá potravu, má sklony ke zvracení, přitom ale nezvrací. Průběh nastává obvykle po nakrmení a hlavním projevem je zvětšení břišní dutiny, což způsobuje tvorba plynů, které nemají kam unikat. Takto velký žaludek vytváří tlak na okolní orgány, například plíce, a způsobuje dušnost.

Nebezpečí předejdeme ponecháním klidu po příjmu potravy a čekáním, až pes vytráví. Dbáme předkládání zdravotně bezpečné a nekontaminované stravy a vody.

V případě podezření z torze žaludku ihned uvědomíme veterináře, se snahou co nejrychleji k němu psa dopravit. Někdy rozhodují i minuty. Tento zdravotní problém se řeší okamžitou operací žaludku. [19][20]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 PREVENTIVNÍ VETERINÁRNÍ ZABEZPEČENÍ

Z hlediska prevence proti těžkým, občas i smrtelným nemocem, které postihují psy, je nejspolehlivěji ochráněním očkování. V některých případech, kdy se například jedná o vzteklinu, je ochráněn i člověk. Očkování provádíme pouze u psů, u kterých máme jistotu, že jsou zbaveni všech cizopasníků a jsou kompletně zdravotně v pořádku. Pokud jedna z podmínek není splněna, vakcinace se může stát neúčinnou. [23]

4.1 Virová a bakteriální onemocnění

Jedná se o těžká onemocnění, která jsou těžce léčitelná a často vedou až ke smrti zvířete. Jako prevence a ochrana před těmito těžkými chorobami je nejúčinnější očkování. To je realizováno aplikací vakcíny přímo do těla zvířete. Obranné látky obsažené ve vakcíně imunitní systém psa rozpozná a při náhodném styku s původcem nemoci je aplikuje k obranně. Tak je schopen jim organismus psa odolat.

Pro zajištění účinnosti vakcinační látky je potřeba již z velké části vyvinutý imunitní systém jedince. Mládě v prvních týdnech života dosahuje pouze do 12% úrovně imunitního systému matky. Látky k podpoře imunity přijímá mládě v kolostru (mléce) co nejdříve po porodu. V kolostru jsou obsaženy látky, které je dokážou proti nemocem dobře chránit. V průběhu 7 – 10 týdnů po porodu příjem těchto látek klesá a tělo mláděte si začíná samo vytvářet své obranné látky. V tomto období, kdy už matčiny protilátky nejsou schopny ochránit mládě a jeho obranyschopnost je dostatečně vyvinutá pro tvorbu vlastních protilátek, je doporučeno, dle druhu vakcíny, zahájit očkování. U každého jedince je však doba první vakcinace individuální v závislosti na zdravotním stavu mláděte a jeho matky. První očkování je obvykle provedeno okolo šestého týdne po narození. Tato vakcína ovšem nemusí být přijata v konfrontaci se zbývajících protilátkami po matce. Zpravidla se provádí revakcinace 3 – 4 týdny po první vakcinaci, jakmile už v těle mláděte nejsou obsaženy matčiny protilátky. Další revakcinace je aplikována po dvanáctém týdnu věku štěněte, kdy už je imunitní systém ve velkém množství případů zcela vyzrálý.

Je potřeba se řídit radami a doporučeními veterináře, který sám na základě úrovně vývoje a zdravotního stavu jedince doporučí očkování. Vakcinaci mohou podstoupit pouze zdraví psi. Z preventivních důvodů lze uskutečnit i odčervení, aby byl účinek zaručen.

Doporučuje se nevystavovat zvíře stresovým situacím a těžké fyzické zátěži po aplikaci vakcíny. Někdy u zvířete nastane krátkodobé oslabení imunitního systému. U očkování psů, stejně jako u lidí, mohou vzácně nastat různé alergické reakce nebo i akutnější problémy. Často se však setkáme pouze se slabou apatií nebo místními změnami, například zarudnutím v místě vpichu jehly. [23]

4.1.1 Psinka

Toto onemocnění bylo pravděpodobně do Evropy zavlečeno mořeplavci v druhé polovině 18. století z Jižní Ameriky. Druhá verze jako o původci hovoří o psech ruských důstojníků působících v západní Evropě na začátku 19. století při sedmileté válce. Jedná se vysoce nakažlivé virové onemocnění postihující všechny sliznice, buňky imunitního systému a také nervovou soustavu. Následně po oslabení imunity je organismus vystaven množství bakteriálních infekcí všeho druhu. Nejčastěji jsou napadena mláďata od 3 do 6 měsíců po narození, nakazit se však může pes v jakémkoliv věku. Jako inkubační doba se uvádí rozmezí mezi 5 – 8 dny.

Možných faktorů nákazy je mnoho. Nakažený pes vylučuje virové prvky do vnějšího prostředí různorodými výměšky. Nakažení zdravého psa může vzniknout po přímém kontaktu s nakaženým jedincem, nebo konzumací, či stačí jen olíznutím infikovaných předmětů a jídla. Existují i případy, kdy byl psinkou nakažen pes žijící pohromadě ve více početné skupině (útulek, psí penzion, chovné stanice). K šíření této nemoci prospívá špatný zdravotní stav zvířete, jeho podvýživa, nedostatek potřebných látek a vitamínů. Nemoc se projevuje ve třech základních příznacích, a to napadení slizničních ústrojí, které přechází ke střevním problémům a nakonec napadá nervovou soustavu. Mírný způsob choroby se vyznačuje hnisavými výtoky z očí, popřípadě nosu, kašlem, ojediněle až dusivým kašlem, zvýšenou tělní teplotou, vyrážkou a zdrsnění nosu a polštářků na tlapkách. Příznaky mohou na určitou dobu odeznít, ale nemoc v těle při vylučování viru do prostředí přetrvává. Následně může nastoupit těžká forma psinky se závažným napadením plicních ústrojí, nevolností a zvracením. Zvíře je ohroženo smrtelnou dehydratací způsobenou krvácivými průjmy, nastupuje i vyšší horečka. I po překonání těchto potíží může u zvířete nastat silná forma nemoci postihující nervové buňky a v těle způsobující tiky, křeče, ztrátu čichu a může končit až ochrnutím. Kombinací těchto symptomů je pravděpodobnost vyléčení menší jak 20 %. Léčba je pouze podpůrná a finančně náročná.

Základem vyhnutí se této chorobě je v první řadě prevence v pravidelném očkování. První vakcinace se provádí v rozmezí 6 – 8 týdnů života štěněte. Revakcinace mezi 8 – 10 týdnem života, obvykle 14 – 30 dní po první vakcinaci. Druhá revakcinace se provádí mezi 12. -14. týdnem života. Dále pak jednou do roka přeočkování. Očkování proti této nemoci je pro psa nutné!

4.1.2 Infekční zánět jater

Tvůrce nemoci je adenovirus poškozující většinu tkání, nejvíce ale jaterní buňky, oči, cévy a ledviny. Po 4 – 8 dnů trvající inkubační době je možné zpozorovat první příznaky, zvracení, krvácivý i bezkrevný průjem, který silně zapáchá a způsobuje dehydrataci. Pes trpí silně zvýšenou horečkou, kterou může doprovázet zánět dýchacích orgánů. V některých případech nastává i zánět rohovky (obvykle na jednom oku), tzv. modré oko, což lze rozpoznat kouřovým zákalem v oku. To je příznakem infekčního zánětu jater a vedou až k jejich selhání (i ledvin). Ač se nejedná o nemoc postihující nervovou soustavu (jako u psinky), tyto příznaky mohou směřovat až k poškození mozku a to má za následek smrt.

Diagnózu lze určit pouze laboratorním vyšetřením a dále pokračovat infuzní léčbou a podávání antibiotik. Šance na uzdravení je však půl na půl.

Ochrana před touto nemocí tkví především v dodržování základů hygieny a preventivnímu očkování. To je prováděno ve stejných intervalech jako u vakcinace proti psince (viz. 4.1.1) [23]

4.1.3 Parvoviróza

Nejnovější choroba virového typu se silně akutními příznaky. Jedná se o vysoce nakažlivé onemocnění trávicího traktu postihující zejména tenké střevo a obranyschopnost zvířete, tedy imunitní systém, To má za následek možnou bakteriální sepsi. Inkubační doba nemoci se pohybuje v rozmezí 3 – 7 dnů a nejhroženější jsou psi mláďata ve věku od 6 do 20 týdnů, ale nakažení mohou být psi jakéhokoliv věku. U štěňat se ve výjimečných případech může objevit zánět srdečního svalu (srdeční parvoviróza), tento druh nemoci vede k častým úhynům způsobeným srdečním selháváním. Výskyt nemoci je již ojedinělým.

Nákaza je obvykle způsobena pozřením infikovaného krmiva nebo vody. Příčinou smrti u této nemoci je zvláště dehydratace způsobená ztrátou tělních tekutin častým silným

zvracení a krvavým průjmem se silným nasládlým zápachem. Pes je silně apatický a odmítá přijímat potravu.

Naděje k vyléčení je v případě parvovirozy docela optimistická. Léčba probíhá podáváním infuzí a antibiotik v kombinaci s léky proti průjmu a zvracení.

Prevence se opírá opět o vakcinaci, která probíhá ve stejném programu jako u psinky (viz. 4.1.1). Očkování proti parvoviróze je nezbytné. [22][23]

4.1.4 Parainfluenza

Infekční onemocnění s mírným vývojem, je však vysoce nakažlivé a z jednoho psa na druhého se může šířit i vzduchem, častěji však přímým kontaktem mezi zvířaty. Doba pro inkubaci se pohybuje od 2 do 10 dní od nakažení. Nemoc bývá zastoupena více viry (virus psinky, adenovirus psí, virus parainfluenzy).

Mezi hlavní příznaky patří silný záchvatový kašel s dušením a dávícím reflexem. Mohou se objevit výtoky (z nosu a očí) doprovázené apatií, nechutí k jídlu a někdy i zvýšená horečka. Závažnost těchto symptomů závisí na věku zvířete, síle jeho obranyschopnosti, s tím souvisí i jeho kondice a v reprezentaci původců nemoci, může jich být více.

Prognóza na celkové vyléčení je hodně nadějná. Pes vyžaduje klidné prostředí po dobu jednoho týdne. Po uplynutí této doby by měly být zřetelné výsledky léčby. Parainfluenza může vygradovat až do silnější formy nemoci s případným zápallem plic nebo chronickým zánětem průdušek. Zde se jako léčiva odborně doporučené podávají antibiotika.

Prevenčí je opět kombinovaná vakcinace proti všem možným původcům (psinka, infekční zánět jater, parainfluenza) v 6 - 8 týdnu stáří, revakcinace probíhá v 8 – 10 týdnu stáří mláďete a druhá revakcinace v 12 – 14 týdnu života. Následné přeočkování se provádí opět kombinovanou formou vakcinace vždy jednou za rok. [22][23]

4.1.5 Leptospiróza

Tato nemoc je u psů způsobena leptospiry. Jsou to bakterie více druhů (Leptospiróza Icterohemorrhagiae – původce Weilovy nemoci ad.) a podle nich je vyvolán výsledný průběh nemoci. Největším přenašečem bakterií jsou hlodavci. Bakterie přežívají až několik týdnů i v tekoucí či stojaté vodě, na hladině, i pod ní. Do těla živočicha pronikají aktivně přes rány v kůži, přes neporušenou sliznici nebo trávicím ústrojím. Napadeny jsou obzvláště

játra a ledviny. Inkubační doba projevení příznaků je dlouhá, od 6 do 15 dní, ojediněle se nemoc projeví až po jednom měsíci od nákazy.

První příznaky leptospirózy jsou podobné otravě, pes krvácí (krvavé oči) a upadá do šoku. Horší stádium nemoci nastupuje, když se objeví příznaky apatie, zvracení, krvácivého průjmu, krvácení na sliznicích, poruchy funkce jater a ledvin. To má za následek, že pes méně močí. Další symptomy jsou rýma, kašel, nitrooční záněty, občas se projeví nervové příznaky a zvyšuje se tělní teplota. [22][23]

I přes tyto příznaky je léčitelnost leptospirózy optimistická a dobrá. Chovatel by jí měl preventivně předcházet striktně doporučeným očkováním. Vakcinace začíná v 8 – 10 týdnu věku mláďete, pokračuje revakcinací v 12 – 15 týdnu. Dále se přeočkovává vždy po jednom roce. [23]

4.1.6 Vzteklna

Virové onemocnění s pravděpodobnými smrtelnými následky. Výskyt této nemoci je stejný u zvířat, jako u lidí. Přenos je docela obtížný, a to tak, že sliny nakaženého jedince musí vniknout do otevřené rány zdravého jedince. Další možnost nákazy je častá manipulace s těly uhynulých živočichů. Procentuální možnost nákazy psa je okolo 30 %, u člověka ještě nižší.

Příznaky mají inkubační dobu od jednoho týdne a nemoc může propuknout dokonce až po jednom měsíci. Nemoc napadá centrální nervový systém (hlavně mozek). Příznaky jsou proměnlivé. Z počátku pozorujeme u psa změnu v chování. Zvyšuje se jeho agresivita, je potlačena míra jeho ostychu a více slintá. Navíc se přidává ochrnutí, zprvu spodní čelisti, a to pokračuje dál do těla, až způsobí celkovou nemohoucnost a následný úhyn. [23]

Šíření této choroby je oproti jiným obtížnější. Ač se vzteklna již moc nevyskytuje, je třeba mít na paměti, že v ohrožení nákazou je i člověk. Chovatel musí být při zpozorování příznaků opatrný, protože se jedná o těžce léčitelnou nemoc a ve většině případů způsobuje smrt jak člověka, tak i psa.

Vakcinace proti vzteklině je jako jediná zákonem č. 166/1999 Sb. hlava II, oddíl I, § 4, bod f, povinná. Provádí se mezi 3 – 5 měsíce věku psa. Následné přeočkování dle druhu vakcíny a doporučení výrobce. [22] [23]

4.2 Vakcinační plán

Vakcinační plán je pouze orientační. Je ale důležitou pomůckou pro každého majitele psa. Psi se očkují už od útlého věku, většinou kombinací vakcinačních sér proti základním druhům nemocí a jsou podávány najednou. V tabulce základní vakcinační schéma (viz. Příloha P I Základní vakcinační schéma) je rozepsán standardní vakcinační plán, který by se měl po konzultaci s veterinářem dodržet. Pozor, nedodržení některé z částí vakcinačního plánu se může považovat jako protizákonné chování.

4.3 Rozšířený vakcinační plán

Jedná se zvláště o nemoci, které mají méně závažné příznaky, a zvíře je jen málokdy přímo ohroženo na životě. Nicméně se vakcinace proti určitým druhům nákazy doporučuje s ohledem na plemeno psa, způsob jeho ustájení, zda bude jeho soužití s více četným počtem psů, nebo jestli bude často přicházet do vztyku s ostatními druhy zvířat (koně, ovce, drůbež, hlodavci atd.). Je proto dobré možnou vakcinaci konzultovat s veterinářem. Přesto se toto očkování považuje za nadstandardní. V tabulce „Rozšířené vakcinační schéma“ (viz. Příloha P II Rozšířené vakcinační schéma) je modelově rozepsáno, jak by nadstandardní očkování mohlo probíhat a jaké skupiny psů jsou nejvíce ohroženy.

4.4 Odčervení

Odčervení proti vnitřním parazitům se provádí, jako již bylo zmíněno výše (viz. 4), i proto, aby očkovací sérum, při vakcinaci bylo účinné. Proto se již ve dvou týdnech života štěňata odčervují. Důvodem je i fakt, že se štěňata ještě před narozením potýkají v děloze matky s napadením škrkavek, těmi jsou mláďata ohrožena i při kojení (i v případě, že je fena dokonale odčervena). Do půl roku života se odčervení provádí jednou za měsíc. Do 1 roku života psa by mělo odčervení probíhat v častých intervalech aspoň 1 krát za jedno čtvrtletí.

Schéma odčervení

- 2 týdny po porodu
- 1 krát za 2 týdny do 2 měsíců stáří
- 1 krát za měsíc do 6 měsíců stáří
- 1 krát za 3 měsíce do 1 roku stáří
- 1 – 2 krát každoročně [24]

Obr. 9. Nález škrkavky ve střevě psa [26]

Odčervení by se mělo každopádně podle schématu realizovat, i když v trusu nejsou nalezeni cizopasní červi nebo jejich zárodky. Naopak, když jsou v trusu nalezeni tyto parazité, je nutné okamžitě navštívit veterináře a několikrát v pravidelných intervalech provést odčervení předepsanými přípravky. Tato kontrola trusu se provádí jeho vysušením a následnou prohlídkou exkrementů. [20]

4.4.1 Prevence napadení vnějšími a vnitřními parazity

Jako nejúčinnější prevence proti vnitřním parazitům je považováno právě odčervení v pravidelných intervalech (viz. 4.4). Je silně doporučeno tyto intervaly poctivě dodržovat a k tomu ještě namátkově kontrolovat psí výkaly.

Preventivních opatření zabraňujících napadení psa vnějšími parazity je více. Jedná se například o speciální obojky a spreje proti klíšťatům, komárům a blechám. Samozřejmě

tyto přípravky nemusí být stoprocentní a pes může být parazitem napaden i přes tyto preventivní prostředky. Jedná se zde především o zmírnění rizika.

Obr. 10. Akutní nález klíště na těle psa [27]

Důležitou prevencí, nejen proti napadení parazity, ale hlavně zabránění těžké, až smrtelné nemoci (hlavně u klíšťat), je důkladná prohlídka v rizikových měsících. To platí hlavně pro vnější parazity, ale kontrolou lze podrobit i trus psa pro zjištění přítomnosti vnitřních parazitů. Pozor je třeba si dávat na možnost napadení člověka.

4.5 Čištění uší

K preventivnímu čištění sluchovodu přistupujeme stejně, ať už se jedná o psa se vzpřímenými ušima, s ušima dozadu nebo svěšenými. Špinavý ušní boltec čistíme tampónem z vaty nebo papírovým ubrouskem namočeným v parafínovém oleji, který pořídíme v lékárně. Doporučuje se občasně odstraňovat rostoucí chlupy z ústí sluchovodu, aby měl pes dostatečné větrání do sluchovodu a netvořila se zbytečná vlhkost. [20]

Při čištění většího množství mazu u ústí zevního sluchovodu je třeba jednat opatrně, abychom maz nezastrkali hlouběji. Je nutné dbát opatrnosti, ale tuto péči o psa nezanedbat. To by mohlo být jednou z příčin zánětu výstelky zevního sluchovodu. Původů těchto obtíží je však více, například voda vniklá do sluchovodu při koupání může postupem času zežluknout a způsobit problémy s pokožkou. Za další hrozby považujeme zrnka písku, části trávy a kousky tzv. myšího ječmene vyskytujícího se především v pozdních letních týdnech.

Tyto prvky vniknuvší do sluchovodu psa v kombinaci s některým typem bakterií mohou z lehkého obyčejného zánětu vyvolat zánět hnisavý, vzdorující léčbě.

Na problém přijdeme zpozorováním zvířete držícího hlavu nakloněnou na jednu stranu. Zvíře má obvykle svěšené uši, opakovaně třepe hlavou a škrábe si ji a tím dává najevo svou bolest. Jakmile problém dospěje až k hnisavému zánětu, vytéká ze sluchovodu zapáchající sekret a pes neklidně poletuje a nepřijímá jídlo. [18]

Některé problémy se sluchovodem však nedokážeme zvládnout sami bez odborné pomoci veterináře. Podstatou správné léčby je odborné vyšetření správnými prostředky. V některých případech (např. bujení novotvarů) je nezbytná operace. Je však nutné mít na paměti, že pravidelné čištění roztoky na chemických bázích určených k čištění uší, může vést k opačnému efektu, než k prevenci. Je možné, že dojde k narušení přirozeného prostředí ve sluchovodech a tím vytvořen zánět. [20]

4.6 Péče o oči

Nemoci očí nebo stav, kdy s nimi není něco v pořádku, nejsou u psů vůbec výjimečné. Jakmile si u psa všimneme zarudnutých očí, má je přivřené nebo mu hodně slzí, měl by chovatel přemýšlet o onemocnění očí. Tento fakt je často podporován třením tlapkou psa o postižené místo, tedy oko. Je však třeba brát zřetel i na možnost onemocnění těžkou infekční nemocí (psinka, onemocnění dělohy a ledvin), kdy psi u těchto chorob trpí nadměrným slzením a zřídka se objevuje i hnisavý nebo hlenovitý výtok ze spojivek. Symptomy doprovodné nemoci je zapotřebí rozpoznat (viz. 3.1).

4.6.1 Zánět spojivek

Symptomy zánětu spojivek jsou zpozorovatelné celkem jednoduše. Když se toto onemocnění u psa projeví, je změna viditelná prakticky ze dne na den, maximálně je pak příznak rozpoznatelný do dvou dnů. Projevuje se zčervenálými víčky, velkým slzením a přivřenými, skoro zavřenými očima. Tyto příznaky mohou být však doprovodným symptomem jiného závažnějšího onemocnění. Podezření, že se jedná o jinou nemoc, nám docela dobře vyvrátí konstantní teplota, chuť k jídlu a kromě problémů na očích, normální chování, to však zmizí po zhoršení zánětu. [18][22]

Pes postižený zánětem by se měl vyhnout průvanu. K hladkému průběhu nemoci a ke zdárnému vyléčení se doporučuje návštěva veterináře. Prevencí před zánětem spojivek je omezení vystavování psa silným povětrnostním vlivům a velkému průvanu. Náchylnost těmto vlivům se projeví přímo na místě slzení.

4.6.2 Vchlípené oční víčko

Vchlípené oční víčko – odborně entropium. Onemocnění, které je z velké části způsobeno mžurkami (tzv. onemocnění třetího víčka). Mžurky ochraňují rohovku. Na vnitřní, k rohovce obrácené ploše mžurky, je ve sliznici uloženo okolo 60 mízních uzlíků malých jako semínko máku. Jakmile uzlíčky napadne zánět zaviněný patrně stíraným prachem z rohovky, vystupují na povrch spojivky a dráždí pak rohovku. Ta se sama brání větším slzením, později, když je tlak větší, instinktivně vtahuje oční bulvu zpátky do očnice. S ní jsou tam vtaženy taky víčka a spojivky a také osrstěná strana víček a vzniká entropium. Srst na vchlípené straně očních víček dráždí rohovku, a to způsobuje zvířeti bolesti. Organismus se pak brání uzavřením oční štěrbin. Často se při této nemoci objeví i těžký zánět.

Entropium se ve velkém množství vyskytuje u štěňat. Vrozené dispozice k tomuto onemocnění vykazují plemena krátkosrstých ohařů a čau-čau. Onemocnění musí být co nejdříve odborně odstraněno, protože může dojít k mechanickému poškození oka, případně i úplnému oslepnutí. Účinná léčba je jen jedním způsobem, a to jednoduchým chirurgickým zákrokem prováděným veterinářem. Odstřížení kožní řasy na kraji víčka způsobí natažení kůže a vznikne napětí, které táhne víčko nahoru.

4.6.3 Vychlípení očního víčka

Vychlípení očního víčka – odborně entropium. Trpí jím šlechtěná plemena jako boxer a baset. Původem může být u těchto plemen například slabě vyvinutá svalovina, která tvoří víčko. Problém spočívá v odchlípnutí očního víčka od rohovky, která je pak vystavena vnějším vlivům a vzniká možnost tvorby zánětu. Toto onemocnění je pro psa velice nepříjemné a jeho léčba spočívá v podání očních kapek. Ty však obvykle nezaručí úplné uzdravení. Nastupuje operace, jejíž výsledek nemusí být také stoprocentní. Psovodům nedoporučuji takového psa chovat. [18][22]

Obr. 11. Typický případ vychlípení očního víčka [39]

4.6.4 Cizí předmět v oku

Když u psa nastane hnisavý výtok pouze z jednoho oka, nemusí se určitě jednat o hnisavý zánět spojivek. Pes může mít v oku a jeho okolí cizí, dráždivé těleso. Za cizí předměty v oku se považuje prakticky vše, co v očníci nemá co dělat, od zrnka písku nebo malinkého chloupku, až po velké ječné zrno.

Při nalezení nebo podezření se nedoporučuje problém řešit sám. Neodborný zákrok pinzetou nebo vatovým tampónem by mohl zvířeti způsobit při obranném reflexu ještě větší potíže. Proto se opět doporučuje vyhledat odbornou pomoc veterináře, který předmět z oka vyjme a patřičně postižené místo ošetří. Výsledek uzdravení by měl být patrný do jednoho dne, hnisavý výtok ustane a pes by už s okem neměl mít žádný problém. [18][22]

4.7 Péče o chrup

Povlaky zubního kamene můžeme zpozorovat u psa jako zdrsňelé šedohnědé až hnědozelené skvrny postraních částech stoliček, nebo i třenových zubů. Zubní kámen při nedostatečné péči a za působení částic zbytků potravy, mikroorganismů, odumřelých buněk sliznice a slin postupně zesílí až na několik milimetrů. Následným tlačáním zdrsňělého povrchu zubního kamene je zubní krček obnažen a na vnitřní straně pysku se tvoří vředy

a otlaky. Obnažením zubního krku zubů a odchlípením dásní vzniká akutní možnost zánětu, způsobená usazováním zbytků potravy, chlupů a dalších prvků. V důsledku působení zánětu nastává možnost zeslabení uchycení zubu doprovázená silným zápachem a následně možným působením paradentózy s případným odstraněním zubu. [18]

Obr. 12. Příklad zdravých zubů a dásní [28]

Obr. 13. Příklad postiženého psiho chrupu paradentózou [28]

Možný problém se zubním kazem nastává v ojedinělých případech u psů v pokročilém věku. Rizikovější skupinou vzhledem k tomuto problému jsou plemena společenská.[18]

Prevenčí proti paradentóze a zubnímu kazu je pravidelné týdenní čištění psiho chrupu měkkým kartáčkem a speciální zubní pastou určenou pro psy. Je-li i přesto vidět tvořící se zubní kámen, je dobré ho v rámci prevence proti paradentóze nechat odstranit veterinárním lékařem. [20]

4.8 Údržba srsti a péče o kůži

Zpravidla nejvyskytovanějším problémem postihujícím kůži jsou ekzémy způsobující záněty určitých vrstev kůže. Zapříčiňovat je může spousta věcí od chemických přípravků určených k psí hygieně, chemických sloučenin, preventivních přípravků proti parazitům, až po onemocnění a záněty některých orgánů a ústrojích. Místa zasažená ekzémem mokvají, někdy jsou postižena puchýři, či šupinatí, nebo se vytvoří bolák. To vše doprovází svědění, nebo případné vypadávání srsti v postižené oblasti, převážně s hrubší kůží. Jakmile známe přesný příznak vzniku ekzému, je léčba snadná a rychlá. V případě vleklých ekzémů je léčba zdlouhavá, často nevléčitelná a u starých jedinců se zpravidla tyto ekzémy nedaří vyléčit.

U plemen německého ovčáka, rotvajlera a čau-čau je riziko postižení akutním mokvavým ekzémem vyšší než u ostatních. Tento ekzém vznikne dokonce už za jednu noc, tudíž průběh je velice rychlý. Na psovi jsou znatelné na hřbetě, kolem ušních boltců a mezi lopatkami holá místa, popřípadě místa pokrytá šedě, silně páchnoucí hmotou připomínající hnis, následně doplněna splenou srstí. Tyto silné ekzémy se po několika dnech pokryjí vrstvou silného strupu. Silný ekzém je náročný na léčbu, která připomíná z části léčbu popálenin. Je doporučeno vyhledat veterináře a další postup léčby s ním konzultovat. [18]

Obr. 14. Psí ekzém, zarudlá místa bez srsti [29]

Prevence je snadná a spočívá v dodržování psí hygieny. Speciální péče závisí na druhu plemene, protože některá plemena vyžadují důslednější péči o srst než jiná. Nic nezanedbáme pravidelným česáním a kartáčováním, kterým zbavujeme psa špíny, prachu

a uvolněných chlupů. Kartáčováním dlouhosrstých psů předejdeme zplstnatění srsti. Ne tak důslednou jako dlouhosrsté plemena, ale přece aktivní péči o srst potřebují krátkosrstá plemena. Zejména při výměně srsti (tzv. línání) vyžadují psi časté kartáčování. To nastává především v jarních měsících v závislosti na teplotě a počasí. Podle délky srsti volíme i patřičné přípravky (kartáče, hřebeny). Dlouhosrstý pes potřebuje kartáč se špičatými hroty, aby pronikly skrz celou srst. U krátkosrstých plemen (Německý boxer) volíme hřeben s hroty opatřenými umělohmotnou špičkou, aby se psovi nedráždila pokožka.

Pes se koupe jen, když je to zapotřebí. Například když přijde do kontaktu se zdechlinou. Při častém koupání se může psovi narušit přirozená flóra. Užíváme jen prostředků určených pro psí hygienu. [20]

4.8.1 Péče o tlapky

Obzvláště ve vlhkých ročních obdobích jsou psí tlapky vystaveny nánosům bahna a jiných nečistot majících za následek možné ekzémy v oblasti mezi prsty. Ve vlhkém počasí je dobré u psa vždy před ustájením provést očistu a osušení meziprstních prostorů. V případě špatné přístupnosti je třeba vystříhat na určeném místě chloupky. Vysušení by chovatel měl provádět i v zimních měsících po pobytu psa na sněhu.

Drápy si pes obrušuje sám stykem s hrubou podložkou (beton, asfalt atd.). Hlavně drápy na předních, hrudních končetinách jsou ve svislé poloze s podložkou, proto se obrušují více. Je třeba častěji kontrolovat drápy na zadních, pánevních končetinách, které nemají tak přímý styk s podložkou. Při přerostení drápů je možné je opatrně zbrousit pilníkem. Stříhání se nedoporučuje, protože by mohla být porušena cévka vedoucí v drápku. V nutnosti stříhání případného zarůstání je vhodné vyhledat veterináře. [20]

5 STRUKTOROVANÁ VÝŽIVA OD ŠTĚNĚTE AŽ PO VÝSLUŽBU

Po dobu vývinu psa, od štěněte až po dospělého a starého psa, na něj působí řada faktorů ovlivňujících jeho vývin. Ten nejvíce ovlivňující je jeho výživa. Ačkoli jsou již komukoliv přístupny nejmodernější poznatky z oboru psí výživy, stále je těžké s přesností určit jasné konkrétní schéma vyživovacích metod. Kritéria této správné zdravé výživy jsou prostá – přísun veškerých potřebných živin a energie pro jeho bezproblémovou funkci organismu, udržení stoprocentního zdravotního stavu a vykonávání plnohodnotného pracovního procesu. I když jsou přístupny vědecké poznatky o nutričních hodnotách vyžadující správnou výživu, naskytá se stále řada vnějších vlivů ovlivňujících tento problém. Jedním z nejpodstatnějších a nejkomplicovanějších vlivů na obecné schéma psí výživy je různorodost psích plemen. Každé psí plemeno má své určité nároky na stravu, některé je mají podobné, ne-li stejné, ale u některých se komplikovanost zvyšuje vlivem například přešlechtění. Kterékoliv psí plemeno má své charakteristiky a je nutné je z hlediska výživy respektovat a zohlednit. Dalšími nezanedbatelnými vlivy, jež je dobré brát v potaz, jsou prostředí, ve kterém je pes ustájen, stáří daného zvířete, pracovní vytížení, klimatické podmínky, za jakých zvíře svou práci koná a druh práce, kterou konkrétní zvíře vykonává. Díky těmto vlivům lze prakticky vyloučit vytvoření obecného schématu psí výživy. Je nutné neustále vyhodnocovat životní projevy daného psa a nastavovat mu přísuny živin podle fyzického zatížení a dalších aspektů výše jmenovaných.

Správné nastavení vyživovacích kritérií vede k lepšímu prospívání jedince. Má vliv na jeho zdravotní stav, kondici, vývoj, reprodukci a jeho výkonnost, která je důležitá v pracovním procesu. Zdravý jedinec lépe prospívá a vyvíjí se, je odolnější vůči nemocem a parazitům. Účinněji na něm působí vakcinační séra, z toho plyne dokonalejší prevence. [30]

5.1 Krmení štěňat

Pokud nedojde k úhynu feny, odmítnutí štěněte, velmi početnému vrhu, nebo nějakým jiným nepříjemným okolnostem, tak od narození se stará o výživu potomstva kojící fena (matka). Ta produkuje mateřské mléko, které je pro štěně tou nejlepší možnou potravou. Obsahuje veškeré látky potřebné pro výživu od narození. [17] Po prvním měsíci života štěněte přichází čas na nemléčné příkrmování malými, velmi kvalitními granulkami rozmočenými v mléce, vodě nebo ve vývaru. Kojící fena odstává své potomky od mléka sama. Bývají jí

nepříjemné rostoucí malé ostré zoubky u štěňat a taky dochází k nedostatku mléka. Štěně v období kolem 7 – 8 týdne pojídá spolehlivě pevnou stravu a může být odloučeno od své matky.

V období do šestého měsíce svého věku vyžaduje štěně velké, až trojnásobné množství energetického přísunu, než je dostačující pro dospělého psa. Tato etapa vývoje se nazývá překotný růst. Štěně sice přijímá, ale i vydává obrovské množství energie, proto je také nezbytný přísun bílkovin, tuků, vitamínů a minerálních látek. Pro správný růst zubů a kostí je důležitý vyvážený poměr živin, hlavně vápníku a fosforu, ale i ostatních.

Krmné dávky zvyšujeme pozvolna. V prvním měsíci krmíme 4 krát denně. V druhém až 5 krát denně. V dalších měsících intervaly zkracujeme podle toho, jak štěně přijímá a vyžaduje potravu. Je však důležité vždy, když štěně nesní celou dávku krmiva, misku mu odejmout a nenechávat stravu ležet v míse. V případě užití granulované stravy štěněti dopřáváme ten nejkvalitnější a nejvhodnější druh granulí. Ty nejlépe určíme zkonzultováním s odborníkem. [33]

Tab. 1. Orientační podíl vážené krmné dávky, v závislosti na věku a váze štěněte

Měsíc	Krmné dávky v měsíčních intervalech závislé na váze					
	2. - 3.	4.	5.	6.	7. - 12.	13. - 20.
5 kg	80 - 100 g	110 - 130 g	130 - 140 g	140 - 150 g		
10 kg	150 - 160 g	170 - 200 g	200 - 220 g	220 - 240 g		
20 kg	250 - 280 g	280 - 340 g	340 - 350 g	350 - 370 g	370 - 400 g	
35 kg	400 - 470 g	470 - 500 g	500 - 520 g	520 - 540 g	540 - 480 g	
60 kg		600 - 720 g	720 - 780 g	780 - 870 g	870 - 1000 g	1 - 1,2 kg
80 kg			880 - 940 g	940 - 1000 g	1 - 1,2 kg	1,2 - 1,3 kg

Krmné dávky uváděné v tabulce jsou pouze orientační v závislosti na druhu podávané stravy a v ní obsaženém poměru stravitelných živin.

5.2 Krmení mladých dorůstajících psů

Jakmile štěně dosáhne poloviny hmotnosti dospělého psa, vzroste jeho potřeba životně důležitých živin na dvojnásobek. Poměr těchto látek musí být vyvážený a vysoce kvalitní.

Nekvalitní krmiva mohou způsobit vady ve vývoji mladých psů, které už v dalším vývoji nelze odstranit. Poměr živočišné a rostlinné složky v krmivu by měl být 2 díly živočišné složky a 1 díl složky rostlinné. Doporučuje se přidávat těmto mladým psům do krmiva čerstvou nastrouhanou zeleninu, aby si postupně zvykali a dostávala se jim potřebná vláknina pro jejich růst a vývoj až do cca do 18. měsíce věku. Dobré je mláděti dopřát i kus jablka, je však třeba zkontrolovat, že jablko patřičně rozkousal a nezpůsobí mu případné potíže v trávení. V tomto období vývoje je doporučeno obohatit potravu speciálními dávkami minerálních látek a vitamínů.

Ohledně krmné dávky a druhu granulované stravy je dobré se poradit se specialistou nebo veterinářem, který doporučí fáze krmení a množství. Obvykle se takto staří psi krmí dvakrát za den (ráno, večer), v některých případech pouze jednou. [17]

5.3 Krmení dospělých psů

Za dospělého psa považujeme jedince od jednoho až jednoho a půl roku života až po sedmiletého dospělého psa. Jakmile se pes dostane do tohoto věkového životního období, je zapotřebí styl jeho krmení nějakým způsobem ustálit, jinými slovy dát mu řád. Psa v dospělém věku je možno krmit pouze jednou denně. Doporučuje se naučit pracovního psa jíst v určitou pravidelnou denní dobu, aby si jeho organismus za pomoci působících reflexů vypěstoval produkovaní intenzivnějšího množství žaludečních šťáv. To podpoří přípravu trávicího ústrojí na potravu a tu pak lépe tráví. Po jídle je zapotřebí dopřát psovi klid na strávení krmné dávky. [17]

Odborné názory na intervalové krmení se ve velkém množství případů rozcházejí. Ty základní bych shrnul do tří bodů.

- **Nezávislá volba psa.** V tomto případě má pes neomezený přístup k potravě a sám si určuje, kdy a v jakém množství bude jíst. Nevýhodou u této metody může být možná obezita z důsledku přejídání. Dalším nevyžádaným efektem může být ten, že se pes nenaučí pravidelně přijímat přichystanou potravu. Z toho pak vzniknou trávicí potíže, v horším případě i nemoci. Osobně ale s touto metodou mám dobrou zkušenost. Pes jedl pravidelně dvakrát denně (ráno a večer) v menších dávkách a tento vzorec sám dodržoval.

- **Krmení časově omezené.** Principem této metody je ponechání přístupu k potravě v určitém (časově pravidelném) intervalu. Jedná se například o noc. Pes cítí potřebu jíst a nají se, kdy to uzná za vhodné. Zvykne si na to, že přes všední den mu je přístup k potravě odepřen a jeho trávicí trakt se přizpůsobuje na příjem krmiva v noci. Za výhodu se považuje dostatek klidu na trávení v noci, když pes spí.
- **Intervalové krmení.** Princip je takový, že pes dostane přiměřenou dávku krmiva v určitém časovém intervalu. Je na chovateli, jak intervaly nastaví. Většinou se jedná o jedno krmení denně a to buďto ráno nebo večer. Je možné rozdělení dávky na polovinu a synchronizovat ranní a večerní krmení. Důležité je zhruba po 15 – 20 minutách mísu s krmivem psovi sebrat, i když se třeba jídla ani netknul.

V 18. měsíci věku je ukončen vývoj a růst většiny plemen. Tím pádem se snižují požadavky a další větší přísun krmiv živočišného typu. V tomto období by měl být do jídelníčku psa zahrnut větší podíl rostlinných krmiv. Jejich podíl by neměl být menší než jedna třetina krmné dávky. Zbývající dvě třetiny připadají živočišné složce potravy.

Podstatnou roli hraje i fakt, do jaké váhové a výkonnostní kategorie pes patří. Jedná-li se o psy venkovní, hubené, pracovního typu, nejvhodnější krmivo pro takto aktivní psy je s výraznějším obsahem tuků a bílkovin, protože spotřebovávají větší množství energie. Druhou kategorií jsou psi s velkou i menší nadváhou. Pro tyto je vhodné krmivo s označením „light“, s menším obsahem energií podporujících látek, o to ale s větším obsahem vlákniny. Vláknina obsažená v těchto krmivech způsobuje i při menší porci jídla pocit nasycení a pes přitom sežere menší porci. Je důležité v těchto případech vyvarovat se přikrmování a veškerých pamlsků. Psům s ideální váhou a tělesnou kondicí je doporučeno podávat krmiva „maintenance“, tzn. udržovací s vyváženým poměrem látek potřebným k životu. Druh krmiva a jeho podávání doporučuji konzultovat s odborníkem nebo veterinářem při jedné z prohlídek. Sledováním psích výkalů zpozorujeme, jestli je strava kvalitní a zdali je pes zdravý. [32]

Dávka krmiva by měla být podána a zpracována tak, aby ji pes snědl kompletně a nevybíral z ní pro něho chutné části a zbytek nechal. Protože každému psovi může chutnat jiná forma stravy, některým granulovaná, kašovitá atd., musí každý chovatel přijít sám na to, co jeho psovi chutná, popřípadě jej naučit na stravu, kterou mu bude dále podávat. V neposlední řadě musí být psovi zajištěn nepřetržitý přístup k vodě. [17]

5.3.1 Krmení pracovních psů

Pracovní psi potřebují kvůli svému maximálnímu vytižení a výkonnosti vyšší obsah energetických hodnot a bílkovin v krmné dávce než obyčejní psi. Z toho vyplývá, že hustota energie a trávení potravy by měly být vyšší, než je tomu u běžných psů. Obecné zvýšení dávek živin u obyčejných psů vede k překrmování, špatné stravitelnosti a ztrátě kondice. Je důležité nastavovat krmné dávky podle aktuální zátěže konkrétního psa. Tím mám na mysli, že když pes zrovna delší dobu nevykonává svou práci a dostává stejný příděl potravy, tak by při dlouhodobějším konzumování těchto dávek mohl nastat stav výše uvedený (ztráta kondice atd.). Na jídelníček pracovních psů by měla být zařazena pouze kvalitní krmiva, sice dražší, ale potřebný energetický potenciál je obsažen v dávce menší, než je tomu u méně kvalitních krmiv. V těch je ve větší míře obsažena kukuřičná mouka, rýže a sója. Krmiva by měla být také lehce stravitelná a nedělat problémy trávicímu traktu. Pracovní pes potřebuje ve fyzickém nebo pracovním výkonu v potravě vyšší podíl tuků a bílkovin, aby celkový příjem potravy nebyl příliš nadměrný, proto by měl být udržován přibližně na 5 % tělesné hmotnosti psa. Při velkém výkonu nebo náročnějších klimatických podmínkách se tento poměr blíží 10 % tělesné hmotnosti. To zahrnuje i denní příjem vody (viz. 5.5), stejně jako pevné látky. Doporučuje se mezi kmením a pracovním nasazením zachovat časovou prodlevu, běžně okolo 10 hodin. [17][31]

5.4 Krmení starých psů

Pes na rozhraní 7. a 8. roku délky svého života se dostává do tzv. stařeckého věku. Tito psi disponují již nižší pohyblivostí než psi mladí. To se projevuje i v menší spotřebě energie skoro až o třetinu. V tomto období u starých psů mnohdy nastává problém s nadváhou. Ta se může projevit možnými problémy s klouby popřípadě kostmi, nebo oběhovým systémem. Proti nadváze lze stravu upravit a vyloučit těžce stravitelná krmiva s vysokým obsahem kolagenu a elastinu (obsažen ve vnitřnostech). Je třeba také regulovat podávané dávky potravy a snižovat množství tuku v nich. V žádném případě není doporučeno podávat psovi kosti s ohledem na možné poškození chrupu. [17]

Volbu správného krmiva pro psy „ve výslužbě“ je dobré konzultovat se specialistou a brát ohled i na možný výskyt onemocnění, které by muselo být podpořeno nějakou dietou. Zřetel se klade i na obsah důležitých aminokyselin, hodnotné vitamíny, bílkovinu a minerální látky,

kteře by měly být plnohodnotné, ale i pro psa chutné a snadno stravitelné. V pokročilém věku psa může nastat nechutenství k jídlu a je nebezpečí i snížené funkce trávicího ústrojí. Je doporučeno podávat speciální granulovanou stravu určenou pro tuto věkovou kategorii psů 2 -3 krát denně v malých dávkách. Při problémech je třeba zařadit psovi na jídelníček 1 – 2 tzv. hladové dny, kdy se mu odepře veškerá potrava a ponechá se mu jen přísun vody. [34]

5.5 Denní příjem vody

Bez vody není život a to platí také u psů. Podobně jako u nás u lidí, tvoří psí tělo z 60 % voda, u mláďat je tato míra ještě vyšší a postupným věkem klesá.

Pozorování a vědecké zkoumání dokázalo, že pes o průměrné hmotnosti 20 kg spotřebuje denně až 1,5 litru vody. To v přepočtu činí na jeden kilogram živé váhy psa mezi 50 až 70 ml vody denně. Je zde, ale řada ovlivňujících okolností, které tato čísla posouvají vzhůru, nebo naopak klesají.

- Štěňata a dorůstající psi, stejně jako vzrůstově menší plemena, mají větší spotřebu než větší jedinci.
- Potřeba vody stoupá s teplým počasím a dlouhým, dehydrataci způsobujícím pobytem na slunci. V opačném případě při nižších teplotách spotřeba vody není tak rapidní.
- Spotřebu vody podstatně ovlivňuje i druh užívané stravy. Je-li strava suchá (granulovaná) nebo polosuchá, potřebuje pes více vody než u stravy z konzerv nebo z tzv. syrové potravy, kde je z části obsažena voda.
- Nemoci mohou velkým podílem přispívat k dehydrataci. Je potřeba většího přísunu tekutin, například u průjmových onemocnění.
- V neposlední řadě stoupá spotřeba tekutin u kojících fen, které potřebují nahradit ztrátu způsobenou kojením.

Ve finále lze říci, že pes potřebuje rovnoměrně vyvážit svou ztrátu tekutin (opařování, vylučování atd.) jejich příjmem. Obecně platí pravidlo, že by měl mít neustálý přístup ke zdravé nezávadné, čisté, čerstvé vodě. [35]

5.6 Krmné dávky

Na trhu s psí stravou je velká škála možností k výběru. Která by pro našeho psa byla nejlepší, je složité určit. Mnoho chovatelů i bezpečnostních agentur se snaží na psech ušetřit a kupují, ač oproti kvalitním přípravkům, levná a ne moc na kvalitě založená krmiva. Zaměřím se teď na výživu granulovanou. Existují čtyři třídy kvality krmiv, s názvoslovím používaným ve světě.

5.6.1 Economy

„Krmiva nejnižší a nejlacinější třídy, která se laboratorním rozbořem ještě blíží ke kriteriím kompletnosti. Vyznačují se nízkou stravitelností a využitelností. Suroviny v nich použité jsou směsné, převážně rostlinného původu, jako vedlejší produkty rostlinného a živočišného původu, oleje a tuky. Najdete je obvykle v supermarketech.“ [36]

5.6.2 Standard

„Krmiva vyráběná s cílem co nejlevněji dosáhnout kompletního nakrmení a přežití psa, na kterého nejsou kladeny žádné vyšší nároky. Vyznačují se poměrně nízkou stravitelností a využitelností. Jsou určeny pro nejširší, ale neinformovanou chovatelskou veřejnost, nejčastěji se s nimi setkáváme v reklamách.“ [36]

5.6.3 Premium

„Kompletní krmiva z kvalitnějších surovin, s vyšší stravitelností a využitelností, naplňující všechny potřeby psa. Použité suroviny jsou individuálně deklarovány (např. kuřecí moučka, pšenice apod., neobsahují směsi vedlejších produktů z výroby potravin). Používají je informovanější a zorientovanější chovatelé, ke koupi jsou převážně ve specializovaných obchodech s potřebami pro zvířata.“ [36]

5.6.4 Superpremium

„Nejvyšší třída kompletních krmiv vyrobených s cílem nejvyšší kvality a nejlepšího působení s ohledem na výživu psa. Mají vysokou stravitelnost, kompletnost a přístupnost živin. V podrobné deklaraci uvádějí jednodruhové suroviny, převážně živočišné, plus

zdravotní doplňky. Prodávají se ve specializovaných obchodech s potřebami pro zvířata a ve veterinárních ordinacích. “[36]

Tab. 2. Porovnání denní krmné dávky čtyř tříd kvality a ceny dávky za den u 10 kg vážícího psa a 6 měsíců starého [36]

Porovnání denní krmné dávky u 6 měsíců starého psa				
Třída kvality	Doporučená denní dávka	Stravitelnost	Přibližná cena 1 kg krmiva	Přibližná cena denní dávky
Economy	370 g	45%	20 - 50 Kč	7 - 19 Kč
Standard	300 g	60%	40 - 70 Kč	12 - 21 Kč
Premium	210 g	nad 80 %	70 - 100 Kč	15 - 21 Kč
Superpremium	160 g	pod 95 %	90 - 200 Kč	14 - 32 Kč

Tab. 3. Porovnání denní krmné dávky čtyř tříd kvality a ceny dávky za den u 30 kg vážícího psa a 18 měsíců starého [36]

Porovnání denní krmné dávky u 18 měsíců starého psa				
Třída kvality	Doporučená denní dávka	Stravitelnost	Přibližná cena 1 kg krmiva	Přibližná cena denní dávky
Economy	780 g	45%	20 - 50 Kč	16 - 39 Kč
Standard	660 g	60%	40 - 70 Kč	26 - 46 Kč
Premium	450 g	nad 80 %	70 - 100 Kč	32 - 45 Kč
Superpremium	330 g	pod 95 %	90 - 200 Kč	30 - 66 Kč

Tab. 4. Porovnání denní krmné dávky čtyř tříd kvality a ceny dávky za den u 35 kg vážícího psa a 4 roky starého [36]

Porovnání denní krmné dávky u 4 roky starého psa				
Třída kvality	Doporučená denní dávka	Stravitelnost	Přibližná cena 1 kg krmiva	Přibližná cena denní dávky
Economy	910 g	45%	20 - 50 Kč	18 - 46 Kč
Standard	770 g	60%	40 - 70 Kč	31 - 54 Kč
Premium	525 g	nad 80 %	70 - 100 Kč	37 - 53 Kč
Superpremium	385 g	pod 95 %	90 - 200 Kč	35 - 77 Kč

5.7 Alternativní metodika krmení

Jedná se o staronový druh krmení shrnutý pod zkratkou BARF – Bone and Raw Food. To v překladu znamená „kosti a syrové jídlo“. Podstata této metody krmení psů je taková, že se psům podává syrová strava s konkrétním poměrem zeleninového podílu, kostí a syrového masa. U chovatelů zažívá tato metoda značný nárůst. Oproti granulované stravě, která je komerčně vyráběná mnohdy s chemickými přísadami, je BARF alternativní metoda přípravy jídla pro psa z vlastních zdrojů (co mu připravíme, to dostane). Jde ovšem o časově náročnější stravování psa. Každý den zabere nákup a příprava alternativní stravy více času, než pouhé nasypání odměřeného množství granulí do připravené misky.

V konečném případě je jedno, jakým druhem stravy je pes krmen, důležité je zajistit mu kvalitní příjem živin s patřičnou nutriční hodnotou. Otázkou však zůstává, jak správně odhadnout nutriční vyvážení v syrové stravě. S granulovanou stravou takový problém nastat nemusí. Podle etikety si nastudujeme podíly živin a podle toho odměříme dávku. Výhodou BARF je zase velký podíl přírodních produktů. [38]

Jídelníček dle alternativní stravy měl obsahovat množství produktů okolo 2 – 3 % ideální tělesné hmotnosti psa. Je třeba brát v potaz i stáří. Slovem ideální se myslí to, že pokud je například pes obézní, nebo snadno přibírá na váze, poměr přijímané stravy je 2 – 2,5 % jeho hmotnosti. Naopak pokud jde o psa vyhublého nebo pracovně a služebně zaměstnaného s velkým výdejem energie, měla by se mu denní dávka dopřát až 3 % z jeho tělesné váhy.

Složení celkového objemu denní dávky stravy se dělí na podíly masa a zeleninové/ovocné přílohy. 70 % z celkového množství by mělo tvořit maso a kosti (z toho jedna třetina kostí). Zbýlých 30 % zůstává na zeleninu a ovoce (případně obiloviny). Z toho 70 % tvoří samotná zelenina a 30 % ovoce. Těch 70 % zeleniny je možné rozdělit ještě mezi obiloviny (tzn. případně 60 % zeleniny, 30 % ovoce, 10 % obiloviny). Přesné procentuální denní podíly můžeme v jednotlivých dnech částečně zanedbat. Avšak v celkovém týdenním součtu by měly dosahovat těchto předepsaných hodnot. [37][38]

Tab. 5. Schéma krmení štěněte pomocí BARF stravy [37]

Pondělí	Úterý	Středa	Čtvrtek	Pátek	Sobota	Neděle
Kosti						
Kuřecí krky nebo křídla	Hovězí hrudní kost	Kuřecí nebo krutí krky	Králičí nebo hovězí kosti	Telecí oháňky	Kuřecí nebo krutí krky	Hovězí hrudí kost
Maso						
Kuřecí maso	Hovězí maso	Kuřecí maso		Hovězí maso	Játra/vnitřnosti	Celá ryba
Zelenina/ovoce						
Cuketa, kadeřavý salát, mrkev, půlka jablka, lněný olej, vejce (žloutek se skořápkou bez bílku) a vitamín C	Červená řepa, rukola, mrkev, kedlubna, olivový olej, sýr cottage a vitamín C	Brokolice, mrkev, jablko, polníček, řepkový olej, tvaroh, spirulina a vitamín C	Všechna jídla nahrazena knihou	Jablko, banán, hruška, kiwi, bobulové ovoce s tvarohem, jogurt nebo podmáslí a zamíchat trochu medu, olej	Mrkev, salát dubaček, celer, vejce, jablko, rybí tuk, vitamín C, jogurt, Perna canaliculus	Okurka, fenykl, salát batavia, hruška, květák, vitamín C, tvaroh, pupalkový olej, spirulina

6 VZTAH EU K PROBLÉMU KYNOLOGICKÉ OSTRAHY A LEGISLATIVNÍ OPATŘENÍ V RÁMCI ČR

Z hlediska zkvalitňování poskytovaných služeb bezpečnostních agentur při činnosti kynologické ostrahy vykonávané psovody s pracovními psy, se manažeři bezpečnostního průmyslu nemají možnost držet jakékoliv směrnice nebo zákona. Evropská unie, již je i ČR členem a musí se těmito unijními zákony řídit, zatím nevydala legislativní opatření, které by se konkrétně týkalo věci kynologické ostrahy v PKB. Tento zákon není obsažen ani v legislativě České republiky. Tudíž bezpečnostní agentury nemají podle čeho se řídit a přizpůsobovat. Vznikají tak nedostatky v oblasti kynologické ostrahy, kdy se stává, že pracovní psi jsou podvyživení, nedostává se jim kvalitní stravy a není jim zajištěna potřebná veterinární péče. Složitou, psychicky a fyzicky namáhavou práci vykonávají psi nevhodní pro tuto činnost.

Tento problém je řešitelný stanovením nového zákona týkajícího se kynologické ostrahy ustanovujícím standardy bezpečné činnosti strážní služby s pracovním psem a naopak povinnosti psovoda ve věci péče o pracovního psa.

Návrh standardů bezpečné činnosti strážní služby s pracovním psem:

- Plemeno psa vhodné pro pracovní úkoly a přiměřeného věku (ani mládě, ani přestárý pes)
- Pes je po celou dobu strážní služby pod kontrolou psovoda, opatřen náhubkem a vodítkem
- Pes musí být ve výborném zdravotním stavu (psovod by měl mít u sebe očkovací průkaz nebo doklady prokazující všechna potvrzení o vakcinaci, především proti vzteklině)
- Je nutné, aby pes byl ovladatelný (psovod by měl mít u sebe doklad o ukončení výcviku psa, popřípadě doložení o složení zkoušky z výcviku)
- Při výkonu služby musí mít pes zajištěno místo pro odpočinek a neustálý přístup k vodě
- Je třeba dbát při práci se psem na čistotu prostředí (myšleno odklizení exkrementů po psovi)

„Manažeři musejí respektovat zákon České národní rady č. 246/1992 Sb. na ochranu zvířat proti týrání, novelizovaný Zákonem ČNR č. 162/1993 Sb. Účelem zákona je chránit zvířata, jež jsou živými tvory schopnými pociťovat bolest a utrpení, před týráním, poškozováním jejich zdraví a jejich usmrcením bez důvodu, pokud byly způsobeny, byť i z nedbalosti, člověkem.“[40]

Nové vzniklý zákon týkající se kynologické ostrahy by vnesl řád do bezpečnostních agentur, ve kterých by již nedocházelo k pochybení co se týče nevhodnosti plemen pro službu, nedostatků ve výživě, či veterinárním zabezpečení. Tímto by vznikl i nástroj postihující agentury s pochybnou činností a zajistil by tak lepší pracovní podmínky pro psovody a samotné pracovní psy.

7 ANALÝZA AKTUÁLNÍHO STAVU V PODNICÍCH PKB

Zhodnotit současnou situaci u bezpečnostních agentur zajišťující i služby psůvoda nebo hlídacích psů není jednoduché. Každá z těchto agentur si chrání své zájmy, a když se vyskytne nějaký nedostatek, tak ho jen nerada pouští na veřejnost.

Přesto se mi podařilo navštívit bezpečnostní agenturu MOBA s.r.o. zajišťující komplexní bezpečnostní služby, včetně služeb pracovního psa. Tato agentura využívá služeb nejčastěji pro tyto účely používaných německých ovčáků. Disponují dvěma jedinci tohoto plemene. Psi jsou ustájeni v kotcích v areálu hlídaného objektu, který je oplocen a opatřen informačními značkami s charakterem zákazu vstupu. Jsou krmeni granulovanou stravou třídy standard (viz. 5.6.2) jednou denně obvykle ráno, pokud nejsou v terénu. Dávkování je prováděno dle instrukcí uvedených na etiketě daného výrobku. Preventivní veterinární ošetření je v rámci vakcinace, ať už proti vzteklině (ze zákona povinné), tak i podle základního vakcinačního schématu, prováděno jednou ročně (měl jsem možnost nahlédnout do očkovacích průkazů). Psi dále docházejí k veterináři dvakrát ročně na odčervení. Tuto zaběhlou metodu péče o pracovní psy bych kategorizoval jako ideální, obsahující preventivní veterinární péči s kvalitním ustájením a dostatečně vyváženým poměrem živin obsažených v potravě.

Avšak zdaleka ne u všech firem je situace tak ideální. Stává se, že některé firmy úplně ignorují preventivní veterinární péči. To se týká odčervení, ale i preventivní vakcinace, u které v některých případech porušují i zákon. Dále často nastává problém s vyžitím psů, kteří nejsou na tuto práci stavěni a cvičeni. Ve snaze ušetřit agentury využívají služeb psů z útulků, kteří na tuto práci nemají dispozice. Dostane se jim naprosto minimálního výcviku, který je pro psa v pokročilém věku takřka neúčinný. Zatížení organismu psa psychickému vypětí ve službě může způsobit nemalé problémy s jeho osobností. Dalším rysem nedostatků bývá kvalita podávané stravy. Opět zde hraje svoji roli ekonomická stránka věci, která je často upřednostněna před kvalitou. Problém je v tom, že pokud pes při své fyzické a psychické námaze nedostane vyvážený nutriční poměr živin k poměru vynaloženému při službě, nebude nadále schopen postupem času tuto práci vykonávat.

Nemalým problémem v oblasti služební kynologie je i nedostatečná znalost a zkušenost psůvodů. Jejich proškolení bývá často jen symbolické a neprofesionální. Takovýto člověk,

psovod, by měl na základě znalostí a zkušeností určit, co je se psem v nepořádku a zda není nemocný nebo nemá nějaké zranění. To často bývá podceňováno a zvířata tak následně trpí.

7.1 Další možný vývoj

Vzhledem k absenci přesně znějícího zákona nebo normy zaštiťujícího tuto problematiku je následný vývoj situace ohledně kynologické ostrahy individuální u každého z podniků zajišťujícího služby psovoda a pracovního psa, nebo pouze psa střežícího daný objekt. Neadekvátní situaci podněcuje i finanční stránka, ve které se bezpečnostní agentury nacházejí. Je proto na každé agentuře jaký zvolí následný postup v této stránce věci. Proto i nadále budou existovat agentury se vzorně nastaveným programem péče o pracovního psa, ale vždy se i najdou agentury, které tyto základní věci týkající se prevence veterinárního zabezpečení a základních vyživovacích hodnot budou minimalizovat, nebo totálně ignorovat.

ZÁVĚR

Z obsahu práce vyplývá základní možné shrnutí požadavků a znalostí, kterými by měl pracovník vykonávající služební činnost s pracovním psem disponovat. Práce dále přináší základní vyživovací návod, jak správně, v jakých dávkách a jak často pracovní psy krmit. Je důležité rozlišovat zatížení jednotlivých psů, ať už jsou ve pracovním výkonu, nebo pouze střeží daný objekt. Pro psa konajícího službu se psovodem může být fyzická i psychická zátěž daleko enormnější, než pro psa vykonávajícího pouze hlídání objektu bez dozoru. Proto je třeba klást důraz na správný příděl potravy, protože pes s vyšší zátěží potřebuje ke svému následnému využití větší příděl živin. Tyto živiny musí být kvalitní a ověřené. Existuje však i alternativní metodika stravování, která je však náročnější na přípravu, ale může být efektivnější než běžně používaná granulovaná strava.

Bohužel se u firem podnikajících v průmyslu komerční bezpečnosti objevují nedostatky jak ve výživě, tak i ve veterinární péči. Nedostatky jsou převážně v oblasti prevence proti chorobám, které mají častokrát souvislost s nedostatky ve výživě. Tyto problémy lze eliminovat kombinací patřičně kvalitních vyživovacích metod popsaných v práci, odbornou veterinární péčí, preventivní vakcinací a odčervěním, které se dodržuje v pravidelných intervalech jednou, respektive dvakrát od asi dvou let starého psa.

Častokrát se však v praxi stává, že jen prevence nestačí. Pracovním psům mohou nastat jiné potíže způsobené parazity a jiným možným nebezpečím. Proto je u psovodů a lidí zaměstnaných v oboru kynologické ostrahy významná znalost základních postupů léčby a identifikace možných symptomů.

Tyto výchozí prvky znalostí v kynologické branži by bylo dobré vystihnout v zatím neexistujícím zákoně týkajícího se kynologické ostrahy. V rámci Evropské unie a samotné České republiky zatím neexistuje konkrétní podoba tohoto zákona. Toto zatím nezrealizované legislativní ustanovení by vneslo řád a odpovídající podobu péče o pracovní psy. Vzniknul by tak stejný metr pro poctivé agentury a ty méně poctivé, u kterých se tu a tam můžeme setkat s naprosto nevyhovujícími podmínkami co se týče samotných pracovních psů, jejich zdraví a kondice, ale také nedostatků v případech, že je o ně špatně postaráno.

Za přínos práce lze tedy považovat určení základních vyživovacích standardů s jistým poměrem sacharidů, tuků, minerálních látek, bílkovin a vitamínů. Od tohoto lze odvodit

potřebný objem v denní obyčejné psí dávce, ale i v dávce pro psa pracovního. Práce uvádí i konkretizované návody, jak identifikovat symptom a následně ho laicky, popřípadě s odbornou pomocí odstranit. Jsou zde stanoveny základní vakcinační rozvrhy s časovým naplánováním a doplněny o nadstandardní očkovací schéma.

Práce by mohla posloužit manažerům firem podnikajících v oboru komerční bezpečnosti s využitím pracovních psů jako případný manuál pro péče o tyto psy.

ZÁVĚR V ANGLIČTINĚ

The content of this thesis shows the basic possible summary of requirements and knowledge for workers that use working dogs in their business activities. The thesis also comes with basic guide to nutrition (how to, in what doses and how often to feed dogs). It's important to distinguish the workload of individual dogs - if they perform service or just guard an object. Physical and psychological stress of dog performing service with a handler is much more enormous than stress of dog guarding an unattended object. It's necessary to emphasize proper nutrition because dog with bigger workload needs more nutrients. These nutrients must be quality and proven. There is also an alternative methodics of nutrition. It's more difficult to prepare but it can be more effective than commonly used dry dog food.

Unfortunately deficiencies in nutrition and veterinary care appear in companies in the commercial security industry. These deficiencies dominate in the prevention against diseases which are often associated with deficiencies in nutrition. It's possible to eliminate these problems by combination of quality nutritional methods described in the thesis, professional veterinary care, preventive vaccination and deworming periodically once or twice from two years of dog.

However in practice often happens that only prevention is not enough. Working dogs may experience other problems caused by parasites and other possible hazards. Therefore it's important for the handlers and the people employed in the field of canine security services to have knowledge of the basic processes of treatment and identification of possible symptoms.

These initial elements of knowledge in the canine industry would be good to capture in yet non-existent law for canine security. Within the European Union and the Czech Republic there is no specific form of this law. This yet unrealized legislative provision should bring order and appropriate form of care for working dogs. It should distinguish the honest agencies and those less honest where we can find absolutely unsatisfactory conditions of working dogs, their health and fitness, but also deficiencies in the cases when they are treated badly.

Contribution of this thesis may be determining of the basic nutritional standards with a certain ratio of carbohydrates, fats, minerals, proteins and vitamins. From this we can derive the required daily volume of dose for common canine but also dose for working dog. The thesis presents concretized instructions on how to identify symptoms and subsequently

remove it yourself or with professional help. It includes the basic vaccination schedules with time scheduling supplemented by extra vaccination schedule.

The thesis could serve to managers of companies operating in the field of commercial security with working dogs as a potential guide for the care of these dogs.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] NOVÝ, Karel. *Kynologická příručka*. Vyd. 1. Praha: Naše vojsko, 1995, 159 s., [16] s. barev. il. ISBN 80-206-0503-7.
- [2] Giant Schnauzer: Reizenschnauzer. In: *Giant Schnauzer* [online]. 6.3.2007, 18.4.2007 [cit. 2013-05-06]. Dostupné z: http://www.fci.be/uploaded_files/181A2007_en.doc.
- [3] Dobermann. In: *Dobermann* [online]. 14.2.1994 [cit. 2013-05-06]. Dostupné z: http://www.fci.be/uploaded_files/143GB2003_en.doc.
- [4] TAGGART, Caroline. *Encyklopedie psů*. České vyd. 1. Praha: Jan Vašut, 2002, 190 s. ISBN 80-723-6032-9.
- [5] FCI-Standard N° 147. In: *Rottweiler* [online]. 6.4.2000, 19.6.2000 [cit. 2013-05-06]. Dostupné z: http://www.fci.be/uploaded_files/147GB2000_en.doc.
- [6] FCI-Standard N°144. In: *Boxer: Deutscher Boxer* [online]. 1.4.2008, 9.7.2008 [cit. 2013-05-06]. Dostupné z: http://www.fci.be/uploaded_files/144GB2008_en.doc.
- [7] FCI-Standard N°166. In: *German Sheperd Dog: Deutscher Schäferhund* [online]. 11.8.2010, 23.12.2010 [cit. 2013-05-06]. Dostupné z: http://www.fci.be/uploaded_files/166g01-en-sv.doc.
- [8] FCI-Standard N°223. In: *Dutch Sheperd Dog: Hollandse Herdershond* [online]. 21.10.2009, 28.7.2009 [cit. 2013-05-06]. Dostupné z: http://www.fci.be/uploaded_files/223gb2009.doc.
- [9] FCI-Standard N°15. In: *Belgian Sheperd Dog: Chien de Berger Belge* [online]. 22.6.2001, 19.4.2002 [cit. 2013-05-06]. Dostupné z: http://www.fci.be/uploaded_files/015gb2002_en.doc.
- [10] CHS MORAVIA HEART. *Můj pes a vše o psech: Dobrman* [online]. 2009 [cit. 2013-05-07]. Dostupné z: <http://www.muj-pes.cz/plemena/dobrman-205.html>
- [11] *Plemena Psů A Jejich Fotky: Velký knírač* [online]. 2010 [cit. 2013-05-07]. Dostupné z: <http://www.psi-plemena.eu/knirac-velky.html>.

- [12] *Svět pejsků: Rotvajler* [online]. [cit. 2013-05-07]. Dostupné z: <http://www.svetpejsku.cz/plemena/2-pincove-kniraci-plemena-molossoidni-a-svycarsti-salasnicti-psi/163-rotvajler>.
- [13] *Svět pejsků: Holandský ovčák* [online]. [cit. 2013-05-07]. Dostupné z: <http://www.svetpejsku.cz/plemena/1-plemena-ovcacka-pasteveck-a-honacka/83-holandsky-ovcak>.
- [14] *Pejskar.cz: Belgický ovčák - Malinois* [online]. 2008 [cit. 2013-05-07]. Dostupné z: <http://www.pejskar.cz/belgicky-ovcak-malinois-91/>.
- [15] Cz - pes: Výživa a krmení psa. In: [online]. 2001 [cit. 2013-05-07]. ISSN 1801-920X. Dostupné z: <http://www.cz-pes.cz/literatura-veterina-vyziva.php>.
- [16] Kde se nacházejí a jaký význam ve výživě mají sacharidy (neboli uhlohydráty)? *Magazín zdraví* [online]. 24.8.2009 [cit. 2013-05-07]. Dostupné z: <http://www.magazinzdravi.cz/kde-se-nachazeji-a-jaky-vyznam-ve-vyzive-ma>.
- [17] KVÁŠ, Martin. *Výživa psů*. České Budějovice: Dona, 1998, 68 s. Chováme psy. ISBN 80-854-6399-7.
- [18] KOLLER, Jan. *Kynologická příručka*. Třetí. Praha: Naše vojsko, 1979, 215 s.
- [19] Otočení žaludku u psů. *Chovatelka: Pro chovatele a pěstitele* [online]. 15.12.2006 [cit. 2013-05-07]. Dostupné z: <http://www.chovatelka.cz/clanek/otoceni-zaludku-u-psu>.
- [20] BREHM, Helga. *Náš pes stůně: prevence, poznávání nemocí, první pomoc*. 1. vyd. Překlad Ivan Stuchlý. Praha: Granit, 1994, 63 s. ISBN 80-858-0526-X.
- [21] MÜLLER, Manfred. *Výcvik ochranného psa: chov, výcvik, zkoušky a hodnocení*. Vyd. v češtině 1. Překlad Ivan Stuchlý. Praha: Brázda, 2009, 230 s., [40] s. obr. příl. ISBN 978-80-209-0368-6.
- [22] SPANGENBERG, Rolf. *Nemoci psů: určení a léčba*. Překlad Václav Škoda. Ostrava: Blesk, 1995, 96 s. ISBN 80-856-0670-4.
- [23] Vakcinace psů. *Veterinární klinika U Kašpara* [online]. 2011 [cit. 2013-05-07]. Dostupné z: <http://kaspar-veterina.cz/vakcinace-psu>.

- [24] KEJVALOVÁ, Tereza. *Veterinární péče* [online]. 2010 [cit. 2013-05-07]. Dostupné z: <http://www.hovawart.cz/zdravi/veterinarni-pece.php>
- [25] ŠTĚPÁNSKÝ, Karel. *Služební a pracovní plemena psů*. První. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1974, 295 s. Živočišná výroba.
- [26] *Péče o zvířata prospěje lidem: Toxocara canis - škrkavka psi* [online]. [cit. 2013-05-07]. Dostupné z: <http://www.bayer-veterina.cz/showdoc.do?docid=217>.
- [27] MVDR. LENSKÁ, Barbara. *Můj pes: Klíšťata a jejich vliv na zdraví zvířat* [online]. 14.5.2008, 18.6.2008 [cit. 2013-05-07]. Dostupné z: <http://www.muj-pes.cz/zdravi-a-nemoci/klistata-a-jejich-vliv-na-zdravi-zvirat-244.html>.
- [28] PLAGUEOFF. *Zubní kámen a plak* [online]. 2009 [cit. 2013-05-07]. Dostupné z: <http://www.plaque-off.cz/zubni-kamen-plak>.
- [29] *Přírodní lékárna pro zvířata: Civilizační choroby, alergie a kožní nemoci psů* [online]. 15.6.2007 [cit. 2013-05-08]. Dostupné z: <http://www.baron.cz/pes/prirodni-lekarna/clanky/civilizacni-choroby-alergie-kozni-problemy-psu/i-0>.
- [30] PROF. MVDR. ING. SUCHÝ, CSC., Pavel. VETERINÁRNÍ A FARMACEUTICKÁ UNIVERZITA BRNO. *Život psa a kočky: Výživa psů, potřeba živin a dietetické účinky krmiv - část 1.* [online]. [cit. 2013-05-08]. Dostupné z: <http://www.zivotpsa.cz/do:asview:3>.
- [31] *Stock feed for better livestock performance: Feeding the working dogs* [online]. [cit. 2013-05-08]. Dostupné z: http://www.nrm.co.nz/index.php/ps-pagename/article/pi_categoryid/4/pi_articleid/35.
- [32] *Veterinární klinika NISA: Krmení dospělého psa* [online]. 2009 [cit. 2013-05-08]. Dostupné z: <http://www.vetonline.cz/krmeni-dospeleho-psa>.
- [33] *Můj pes: Výživa štěňete* [online]. 2010 [cit. 2013-05-08]. Dostupné z: <http://www.muj-pes.cz/vyziva/vyziva-stenete-433.html>.
- [34] *Karsivan: Vyvážené krmení starých psů* [online]. 2010 [cit. 2013-05-08]. Dostupné z: http://www.karsivan.cz/ratgeber/ausgewogene_fuetterung.asp.

- [35] *Kolik vody potřebuje pes?* [online]. 1998 [cit. 2013-05-08]. Dostupné z: <http://ohardlouhosrsty.ic.cz/hmtl/chovatelstvi/Kolik%20vody%20potrebuje%20pes.htm>.
- [36] *Jak správně krmit: Orientační třídění krmiv* [online]. [cit. 2013-05-08]. Dostupné z: <http://www.jakkrmit.cz/scripts/calculator.php>.
- [37] SABINE L. SCHÄFER, Sabine L.Barbara R a [přeložila Magdaléna POMIKÁLKOVÁ]. *Zdravá výživa pro psa: syrová strava BARF*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 80-247-2587-8.
- [38] *Můj pes: BARF* [online]. 2010 [cit. 2013-05-08]. Dostupné z: <http://www.mujspes.cz/vyziva/barf-532.html>.
- [39] *Ektropium - Hänge-Lid* [online]. [cit. 2013-05-08]. Dostupné z: <http://www.tsh.de/Ophthalmologie/ektropium.htm>.
- [40] Česká republika. Zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání. In: *246/1992 Sb.* 1992. Dostupné z: <http://csth.teraristika.cz/csth/zakon246.htm>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

PČR	Policie České republiky
IZS	Integrovaný záchranný systém
tzv.	Tak zvaný
apod.	A podobně
atd.	A tak dále
ad.	A další
tzn.	To znamená
FCI	Fédération Cynologique Internationale – Mezinárodní kynologická federace
cm	Centimetr – jednotka míry
kg	Kilogram – jednotka váhy
g	Gram - jednotka váhy
LOSH	Société Royale Saint-Hubert – Belgický královský kynologický spolek
PKB	Průmysl komerční bezpečnosti
BARF	Bone and raw food – kosti a syrové jídlo
EU	Evropská unie
ČR	Česká republika
ČNR	Česká národní rada

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Velký knírač [11]	13
Obr. 2. Dobrman [10]	14
Obr. 3. Rotvajler [12]	15
Obr. 4. Mládě německého boxera 8 měsíců staré zdroj: archiv autora	16
Obr. 5. Německý ovčák krátkosrstý [7]	18
Obr. 6. Německý ovčák dlouhosrstý [7]	18
Obr. 7. Holandský ovčák [13]	19
Obr. 8. Belgický ovčák [14]	20
Obr. 9. Nález škrkavky ve střevě psa [26]	39
Obr. 10. Akutní nález klíště na těle psa [27]	40
Obr. 11. Typický případ vychlípení očního víčka [39]	43
Obr. 12. Příklad zdravých zubů a dásní [28]	44
Obr. 13. Příklad postiženého psiho chrupu paradentózou [28]	44
Obr. 14. Psí ekzém, zarudlá místa bez srsti [29]	45

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1. Orientační podíl vážené krmné dávky, v závislosti na věku a váze štěněte</i>	48
<i>Tab. 2. Porovnání denní krmné dávky čtyř tříd kvality a ceny dávky za den u 10 kg vážícího psa a 6 měsíců starého [36]</i>	54
<i>Tab. 3. Porovnání denní krmné dávky čtyř tříd kvality a ceny dávky za den u 30 kg vážícího psa a 18 měsíců starého [36]</i>	54
<i>Tab. 4. Porovnání denní krmné dávky čtyř tříd kvality a ceny dávky za den u 35 kg vážícího psa a 4 roky starého [36]</i>	55
<i>Tab. 5. Schéma krmení štěněte pomocí BARF stravy [37]</i>	56

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I Základní vakcinační schéma.....	73
Příloha P II Rozšířené vakcinační schéma.....	74

PŘÍLOHA P I ZÁKLADNÍ VAKCINAČNÍ SCHÉMA

NEMOC	VAKCINACE	REVAKCI-NACE	DALŠÍ REVAK-CINACE	PŮVOD-CE	DOPORU-ČENÍ
PSINKA	6.-8. týden	8.-10. týden	12.-14. týden, přeočková ní vždy po 1 roce	Virus	Nutné
INFEKČNÍ ZÁNĚT JATER	6.-8. týden	8.-10. týden	12.-14. týden, přeočková ní vždy po 1 roce	Virus	Nutné
PARVOVI-RÓZA	6.-8. týden	8.-10. týden	12.-14. týden, přeočková ní vždy po 1 roce	Virus	Nutné
PARA-INFLUEN-ZA	6.-8. týden	8.-10. týden	12.-14. týden, přeočková ní vždy po 1 roce	Virus	Nutné
LEPTOSPI RÓZA	8.-10. týden	12.-15. týden	vždy po 1 roce	Bakterie	Nutné
VZTEKLI-NA	3.-5. měsíc	vždy po 1 roce		Virus	Nakázáno zákonem

PŘÍLOHA P II ROZŠÍŘENÉ VAKCINAČNÍ SCHÉMA

NEMOC	VAKCINACE	REVAKVINACE	2. REVAKVINACE	PŮVODCE	DOPORUČENÍ
KORONAVIRÓZA	6.-8. týden	8.-10. týden	12.-14. týden, přeočkování vždy po 1 roce	Virus	Doporučené
TETANUS	12. týden	14-16. týden	vždy po 1 roce	Bakterie	Doporučené
PSINCOVÝ KAŠEL	8.-10. týden	12.-15. týden	vždy po 1 roce	Virus	Doporučené
LYMSKÁ BORELIÓZA	12. týden	14-16. týden	vždy po 1 roce	Bakterie	Doporučené
DERMATOFYTÓZA	8. týden	10.-12. týden	vždy po 1 roce	Houba	Doporučená zvláště pro vnímavá plemena
GLARDIÓZA	8. týden	10.-13. týden	vždy po 1 roce	Protozoa	Doporučeno obzvláště pro větší chovné stanice psů